

**Obecné zastupiteľstvo
v Gemerskej Polome zasada-
lo 16. februára (mimoriad-
ne) a 6. marca 2009**

►16. 02.009 - na ktorom

►►nesúhlasilo ● so zriadením skládky „stavebného materiálu“ (odpadu z banskej činnosti) z výstavby priemyselného parku v Rožňave na pozemku parcelné číslo 2196/1 – trvalé trávne porasty o výmere 13 097 m² v katastrálnom území obce G. Poloma vo vlastníctve SR – Lesy Slovenskej republiky, š. p., Banská Bystrica z dôvodu, že neboli predložené podklady, ktoré by preukazovali o aký materiál sa jedná (nezávadnosť) a žiadosť Ing. Júliusa Lapdavského, Deštrukprojekt, Zakarpatská 6, 048 01 Rožňava smerovala o vyjadrenie obce k uloženiu stavebného materiálu. V skutočnosti sa však jedná o odpad z banskej činnosti. K žiadosti bola predložená Záverečná správa Rožňava – priemyselný park, IG a HG prieskum z apríla 2002 vypracovaná Ing. Marianom Bachňákom, ENVEX Edelenýska 20, 048 01 Rožňava a súhlasná odpoveď na žiadosť o zriadenie dočasnej skládky od operatívneho správcu Lesy SR, š. p., Odštepny závod Rožňava na dotknutom pozemku ● upozorňuje, že od dňa 11.02.2009 sa na predmetný pozemok vyvážal odpad z banskej činnosti v dosiaľ nezistenom objeme, čím išlo o vytvorenie čiernej stavby – skládky; obecné zastupiteľstvo žiada, aby sa materiál z tejto vytvorenej čiernej stavby – skládky odstránil ● obec G. Poloma v blízkej budúcnosti na predmetných pozemkoch chce zrealizovať kompostovisko a začala jednanie so správcom pozemku Lesy SR-GR, Banská Bystrica o odkúpenie pozemku p. č. 2196/1 o výmere 13 097 m². - z celkového počtu poslancov 9 bolo prítomných 8 poslancov -
- pokračovanie na str. 3 -

viť klamnú ilúziu Mesiáša, ktorý nemal nikdy trpieť, o to menej zomrieť posilňujúcou smrťou. Svet, ktorý si vysnívali sa im rozpadol. Tak ako často nám. Našťastie apoštoli nezostali v duchovnej skepse, spoznali novú pravdu, ktorá spôsobila nové poznanie v skutočnosti, že práve cez utrpenie a smrť Ježiš dosiahol slávu.

Možno pozeráme na život ako na niečo, čo prináleží minulým či budúcim časom a vekom.

Zmŕtvychvstanie Kristovo však sa týka našej prítomnej reality – nášho sveta, v ktorom žijeme, našich vzťahov, ktoré si budujeme aj našich slz, ktoré niekedy roníme.

Požehnanú Veľkú noc Vám všetkým vyprosujem.

Mgr. Stanislav Urbánek,
rímskokatolícky farár

- pokračovanie zo str. 1 -

Pamätáš sa na mňa?

Ešte nikto nežil tu na zemi večne. A potom príde na Boží súd. Tam bude prísny a zároveň spravodlivý súd na základe toho, ako sme žili a čomu alebo komu sme verili. Bude tam však aj možnosť záchrany. A práve tou sú spomienky. Spomienky Pána Ježiša na to, ako sme žili a či sme v Neho verili. Ten, na koho si spomenie ako na úprimne veriaceho, oddaného služobníka, kajúceho hriešnika, ktorý kľáča pod krížom, ten bude zachránený. Samozrejme, musím zdôrazniť, že Božia pamäť je neobmedzená a Pán Ježiš na nič a na nikoho nezabudne. Takže nemôže sa stať, že dôjde k nejakým justičným omylom.

Navyše tam bude aj kniha, kde budú zapísané mená. Nebude to Guinnessova kniha rekordov, ale bude to Kniha života, kde budú zapísané mená všetkých, ktorí odovzdali svoj život Bohu a žili s ním až do smrti. To je najdôležitejšia kniha spomienok, ktorá sa nikdy nepominie a na ktorej nám má nesmierne záležať. Pretože mená, ktoré sú tam zapísané, nie je možné vymazať nejakým vonkajším zásahom.

Spomeniem teraz jeden príklad z Božieho slova, ktorý hovorí práve o spomínaní či o prosbe o rozpomenutie sa. Je to príbeh o lotrovi, teda zločincovi, ktorý bol ukrižovaný na Golgote spolu s Pánom Ježišom. Tento človek urobil niečo zlé, keďže bol odsú-

dený na smrť. Teda ukrižovanie bolo asi tým najspravodlivejším trestom. Tento muž si však uvedomil, ako veľmi zhršil. Keď videl, čo sa deje okolo Toho muža pribitého na prostrednom kríži, došlo mu, o čo tu ide. Pochopil, že Ježiš z Nazareta je Božím Synom, ktorý má moc zachrániť hriešnika, dokonca aj takého zločince, ako je on. A preto mu povedal: „**Pane Ježiši, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.**“ Aké zvláštne slová od vychyteného zločince. A navyše v poslednej chvíli. Veď o pár hodín je koniec – posledné vydýchnutie a bodka. Už niet cesty späť.

V tomto jednoduchom vyjadrení je obsiahnutá celá podstata kresťanstva a viery. Pán Ježiš je Ten jediný, ktorý nás môže zachrániť pred večnou smrťou. Má sa tiež rozpomenúť na hriešnika, ktorý Ho prosil o pomoc. Tento muž neprosil o vyslobodenie pred smrťou na kríži, ako to robil aj druhý zločinec, ktorý sa vysmieval. Tento pochopil, že večnosť je dôležitejšia ako časný život na zemi, ktorý trvá len niekoľko rokov. Večnosť je dôležitá.

Božie kráľovstvo, drahí priatelia, je to miesto, kde môžeme aj my prísť, ak budeme tiež prosiť Pána Ježiša o to, aby sa na nás rozpomenul. Pretože On na tom Golgotskom kríži nevisel len tak pre nič za nič.

On tam bol pribitý kvôli tebe aj mne. Kvôli tvojím aj mojim hriechom. Premýšľajme v tomto tichom pôstnom období aj počas celých Veľkonočných sviatkov nad zmyslom Pánovho utrpenia. Nech nás slová o kríži vedú k pokániu, k ľútosti nad vlastným životom, ktorý vôbec nie je dokonalý a bezchybný, ako si to niektorí o sebe myslia. Všetci sme len slabí ľudia, ktorí podliehame slabostiam a zvodom nášho nepriateľa – satana. Jedine kríž Pána Ježiša je našou zárukou, že raz aj my budeme môcť vojsť do Božej vlasti, kde sa na nás náš Pán rozpomenie, ak o Ho o to budeme tu na zemi prosiť.

Prajem Vám krásne a pokojné sviatky Veľkej noci. Nech nás Pánovo utrpenie, ale aj slávne vzkriesenie vedie k pokániu a tomu životonosnému zvolaniu: „**Pane Ježiši, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.**“ Nech sú naše mená zapísané v knihe života, aby sme mohli vojsť do Božieho kráľovstva, kde budeme spolu prebývať s naším Pánom a všetkými tými, ktorí nás už predišli do večnosti a ich životy patrili Pánu Bohu. Nech Kristovo vzkriesenie utvrdí nás všetkých v nádeji, ale aj istote nášho vzkriesenia a večného života. Pokoj Vám!

Mgr. Janka Maťová,
evanjelická farárka

Každé lúčenie je smutné, o to smutnejšie, keď je to lúčenie posledné. Je nám všetkým, čo sme ju poznali nesmierne ťažko. Navždy odišla tá, o ktorej sa hovorilo, že je to tá dobrá, múdra, čestná a obetavá žena. Julka prežila v našom mestečku so svojím manželom Ing. Jánom

Kušnierom takmer celý život. Tak, ako im ich vzájomná prvá láska vystačila na celý život, verní zostali aj svojmu zamestnaniu. Jano venoval celý svoj produktívny vek Chemku. Julka ho zasvätila úlohe najušľachtilejšej – výchove nového pokolenia v materskej škole. Deň čo deň na ňu hľadeli dôverčivé detské oči. V každom z tých škôlkarov je kúsok jej života akoby

to bola Julkina obetavá práca na poli kultúry. Bola členkou divadelného súboru, bábkového divadla, ZPOZ, cirkevného zboru a najdlhšie členkou krúžku poézie žien Zrkadlenie až do

odchodu na zaslúžilý dôchodok, keď sa s manželom odsťahovali do rodnej Gemerskej Polomy. Vo svojom rodisku pokračovala celým svojím bytím v tejto ušľachtilej činnosti. Nešetřila úsmevom, láskavým slovom a porozumením. Svojím životom, svojimi skutkami spievala „Sláva Bohu na výsostiach“ a Pán si ju k sebe povolal vo svojom príbytku. Tieto slová

odznali z úst duchovného otca na poslednej rozlúčke, ktorej sme sa zúčastnili aj vďaka vedeniu mesta Strážske. Odišť z tohto sveta v Božom chráme, je z kresťanského pohľadu zaiste vyznamenanie.

Avšak v rozlúčkovej reči kňaza bolo cítiť hlboký zármutok. Hlboký zármutok a žiaľ sa nedarilo zakryť ani príbuzným, priateľom, a hlavne manželovi Ing. Jánovi Kušnierovi, ktorému ďakujeme za milé prijatie a príjemné spomienky na Strážske. Želáme mu, aby svetlá spomienka na Julku v jeho a v našich srdciach pomohla nevzdať sa a v zdraví kráčať životom v radosť, tešiť sa z úspechov detí a vnúčat, ktorým tak nahradí aj babku Julku.

Marta Karkošáková

Spoločenská kronika

Narodili sa

Tomáš Benedik 16. 12. 2008
Barbora Tomiová 02. 01. 2009
Jakub Katreniak 06. 01. 2009
Viktor Ferenčík 16. 01. 2009
Lukáš Hatvaník 19. 01. 2009
Sebastian Rezmüves
03. 02. 2009 2009
Martina Gunárová 16. 02. 2009
Vitajte medzi nami

Uzavreli manželstvo

31. 01. 2009

Vladimír Vnenčák
♥ **Janka Puškášová** ♥
31. 01. 2009
Juraj Hatvaník
♥ **Gabriela Džubáková** ♥
Srdečne blahoželáme

Životné jubileá oslávili

85 rokov v roku 2008
Júlia Hatvaniková
rod. **Breznániková**
80 rokov v roku 2008
Zuzana Dovicová
rod. **Červenáková**
70 rokov v roku 2008
Zuzana Šimková
rod. **Švecová**
80 rokov v roku 2009
Ján Hatvaník
Štefan Klement
75 rokov v roku 2008
Ján Greško
70 rokov v roku 2008
Zuzana Cirbusová
rod. **Puškášová**
Mária Cirbusová
rod. **Hroncová**
Emília Červenáková
rod. **Šofranková**
Anna Žúdelová
rod. **Škuciová**
Srdečne blahoželáme

Zomreli

Mária Mlynáriková,
rod. **Gazdíčková** 05. 12. 2008
Juraj Galajda 17. 12. 2008
Zuzana Hatvaniková,
rod. **Liptáková** 19. 12. 2008
Vladimír Bodnár 02. 01. 2009
Július Droždiak 25. 01. 2009
Ludmila Madáčová
rod. **Dologová** 04. 02. 2009
Ján Sústrik 12. 02. 2009
Júlia Bartová
rod. **Červenáková** 20. 02. 2009
Štefan Greško 24. 02. 2009
Zuzana Ferenčíková
rod. **Zatrochová** 07. 03. 2009
Ondrej Očkaik 15. 03. 2009

Pozostalým vyslovujeme hlbokú sústrasť

V obale času bolesť zastopila desivosť vojny nahlo dáva nás stará spomienka s mladou snúbila sa nech iba láska spieva v dolinách.

Od začiatku II. svetovej vojny (1939 -1945) uplynulo už bezmála 70 rokov, a predsa ešte i dnes rôznym spôsobom vstupuje do nášho života.

V čase, keď som pripravovala vydanie mojej knihy *Pramene*, našla som medzi písomnosťami aj zápisky môjho otca Ondreja Pajera (1919 – 2004), v ktorých zaznamenal vojnové udalosti odohrávajúce sa v blízkosti našej dediny a ktorých účastníkom bol aj on a niektorí občania našej obce ako vojaci povstaleckej armády. Môj otec bol príslušníkom vojenskej jednotky, ktorá mala krycie meno *Astra 2*. Jej úlohou bolo brániť jeden zo strategických bodov – vrch Súlová. Na 20. október 1944 môj otec spomínal takto: Bolo jasné mrazivé ráno. Nemecká armáda vyrazila o 5,30 hodine z obce Hnilec smerom na Súlovú. Jej cesta viedla po hlavnej ceste, kde narazila na naše protitankové prekážky. Boj začal o šiestej hodine ráno. Keď sme začali paľbu, spomína môj otec v zápiskoch, nemecká armáda sa rozdelila na tri skupiny, čelná skupina, pravé a ľavé krídlo. Čelná skupina nemeckých vojakov v počte asi 200 mužov útočila cez protitankové prekážky priamo na našu jednotku. Našu jednotku v tomto kritickom čase tvorilo asi 100 vojakov. Boli sme vyzbrojení 6 ľahkými guľometmi vzor „26“ (zásobník jednej dávky mal 20 nábojov), jedným nemeckým guľometom *Univerzal* so 120 nábojmi na páse, asi desiatimi automatmi, tromi puškami – desaťranovkami, ďalší členovia našej jednotky ma-

li obyčajné pušky a 500 granátov značky ŠKODA.

Našími veliteľmi, píše otec, boli poručík Kosorin a podporučík Dovec (učiteľ z Henckoviec). Ja som bol strelcom guľometu *Univerzal*, mojim pomocníkom – nabíjačom bol Juraj Šimšík. Odolávali sme dlho tvrdému náporu nemeckej armády. Vrch Súlová bol v našich rukách do 12 hodiny. Nemecká armáda svojím pravým a ľavým krídlom začala zovierať našu jednotku.

Niektorým našim vojakom sa podarilo z obklúčenia uniknúť, niekoľkí boli zajatí, medzi nimi i ja. Všetci zajatí muži boli deportovaní do koncentračného tábora Mathausen. Nie všetci sa vrátili...

Sú bolesti, ktoré nepreboľia, tie vojnové patria k nim. Ani po 64 rokoch od skončenia II. svetovej vojny nepreboľeli. Tie staré zjazvenia sa otvárajú a boľia... Vo februári tohoto roku som mohla prvý raz vidieť miesto, ktoré sa hlboko a bolestne dotklo

viacerých našich spoluobčanov i môjho otca. Tým miestom je malá dedina Heit Hair pri Linzi v Rakúsku, v ktorej bol umiestnený počas II. sv. vojny koncentračný tábor. V ňom prežili najťažšie obdobie svojho života p. J. Mazura, p. J. Šimšík a pani O. Pajer, J. Očkaik, J. Puškáš a ďalší známi i nám neznámi účastníci bojov proti fašizmu. Bolo to obdobie plné utrpenia, hladu, ponižovania a každodenného strachu o holý život. Bolo to obdobie nabitých ľudskými tragédiami, čas keď si smrť vyberala svoje obete každý deň.

15. decembra 1944 pri bombardovaní zahynul p. Juraj Šimšík, bol pochovaný do spoločného hrobu spolu s ďalšími 12 väzňami, ktorí ten deň v tú istú chvíľu zahynuli. Bol mladý plný života 32 ročný. Začiatkom roka 1945 sa mu narodil syn Janko, ktorého už nemohol privítať. O mesiac 19. januára 1945 zahynul ďalší z našich rodákov – p. Jozef Mazura. Pri mýre miestneho cintorína mu môj otec s ďalší-

mi spoluväzňami vykopal hrob. Pán Jozef Mazura zomrel v deň svojich narodenín. Mal 35 rokov.

Odvtedy pretekalo veľa Dunajom, po ktorom sa tí, ktorí prežili, vrátili domov. Potomkovia p. J. Mazuru v poslednom období intenzívne pátrali po stopách, ktoré by ich zaviedli k miestu posledného odpočinku ich otca a starého otca. Pravnúčke Katke sa hrob prastarého otca podarilo nájsť a vďaka nej mohla jej stará mama p. Júlia Šmelková zastáť v hlbokom dojatí nad hrobom svojho milovaného otca Jozefa Mazuru a položiť mu prvý venček na chladný železný kríž a vysypať hrst rodnej zeme na jeho hrob. V tej chvíli stáli pri otcovom hrobe po dobe dlhšej ako ľudský život v piete tri generácie. To ticho mrazivého dňa hovorilo, hovorilo o krivde, utrpení, nespravodlivosti o vojne a o smrti, ale aj o láske, o mieri, o túžbe, o živote. Hľadanie skončilo, lebo je na svete miesto, kde je možné poďakovať otcovi... Bolesť však zostala, má hlboké korene zostávajú v nás, kým žijeme. Prezerajúc staré i nové fotografie z miesta koncentračného tábora spolu s pani Julkou neubránili sme sa slzám.

Skláňame sa s nehynúcou spomienkou v srdci nad hrdinstvom a statočnosťou našich otcov, ale aj všetkých známych i neznámych bojovníkov za pokoj a lepší život na Zemi.

Mgr. Zuzana Hanuštiaková

- pokračovanie zo str. 1 -

Obecné zastupiteľstvo

►06. 03. 2009 - na ktorom

►►konštatovalo, že Zadanie pre spracovanie návrhu ÚPN obce G. Poloma - čistopis spracovala osoba s odbornou spôsobilosťou pre obstarávanie UPD a ÚPP Ing. Martin Hudec

v súlade so zákonom č. 50/76 Zb. z. a č. 237/200 Zb. z. (sta-

vebný zákon) a vyhláškou MŽP SR č. 55/2001 o ÚPP a ÚPD ● Zadanie pre spracovanie návrhu ÚPN obce G. Poloma – čistopis posúdil Krajský stavebný úrad v Košiciach a vydal stanovisko podľa §20 a súhlas na schválenie listom č. A/2009/00419§20 ods.5 zo dňa 10.02.2009

►►schválilo žiadosť p. Mateja Kučeráka, ul. Hviezdoslavova v G. Polome o poskytnutie jednorázovej finančnej pomoci na

nákup ošatenia pre dcéru Viktoriu Kučerákovú na kúpeľné liečbu vo výške 70,00 EUR ● Zoznam kultúrno-spoločenských podujatí v G. Polome v roku 2009

►►súhlasilo so žiadosťou Klubu dôchodcov v G. Polome o pridelení priestorov na ulici Hviezdoslavovej v budove bývalej knižnice u Sojášika

►►nesúhlasilo so žiadosťou p. Ondreja Žúdelu, Kukučínova ul. G. Poloma na výrub stromov na

trosíku pod Jarkom v okolí Čurky ● s neadresnou prosbou o kúpu pozemku v katastri obce G. Poloma

►►poverilo starostu obce G. Poloma zvolat' jednanie s projektantmi regulácie Súlovského potoka a dotknutými občanmi v čo najkratšom termíne priamo na mieste

- z celkového počtu poslancov 9 bolo prítomných 9 poslancov -

- r -

Matej Hrebenda, Milan Rúfus, beletria, poézia, próza, povesti, sci-fi, dobrodružná literatúra, detektívny román, denníky, príbehy zo života v prírode, rozprávky, abeceda, knižnica, kniha ...

... najčastejšie slovíčka pri besedách v našej knižnici, ktoré všakovo ohýbali žiaci zo základnej školy a deti z materskej školy. Verím, že každý jedinec neodíde, aby si voľačo neodniesol do ďalšieho života. Knižnica počas mesiaca knihy a internetu privítala 159 besedovania chutivých návštevníkov, usporiadala jedenásť besied. Niekoľko pohľadov na vaše ratolesti v podobe písomnom ako aj fotografickom vám prostredníctvom novín ponúkame.

Štefko Ďurán, 3. ročník

Aj v našej obci sa nachádza miestna knižnica. Zo školy s pani učiteľkou počas vyučovania sme ju navštívili. Marec je mesiac knihy. Pani knihovníčka nás privítala a rozdelila nás do skupín. V skupinkách sme súťažili a rozprávali sa o knihách. Dozvedeli sme sa o knižných novinkách, a spisovateľoch o reporeloch. Pani knihovníčka nám tiež povedala čo je to poézia a próza. V knihách sa dozvieme múdrosti. Knihy nesmieme ničť, trhať, kresliť. Po tejto návšteve som si veľa zapametal. Knižnicu sme si ešte poobzerali. A páčilo sa nám ako boli knižky zoradené. Po návšteve sme sa rozlúčili a išli do školy.

Môj pes sa volá **Ja**
hrám sa s ním len **ja**.

Naše **internet**y
sú naše pomocné **klebety**.

Filipko Ferenčík, 3. ročník

V utorok 10.3.2009 sme navštívili miestnu knižnicu. Po príchode nás privítala pracovníčka knižnice, ktorá nám pútavo rozprávala o knihách a starostlivosti o ne. Pani Danko si pre nás pripravila zaujímavé úlohy. Všetci sa snažili rýchlo napísať pekný príbeh o Veľkej noci a nakresliť Osmijanka. Naša snaha bola ocenená sladkou odmenou. Do školy sa nám nechcelo vrátiť, nakoľko sme strávili v knižnici príjemné chvíle.

Niekoľko zaujímavých rýmov pri tvorbe básne a sci-fi textu na konkrétne slová – piatci.
Budova knižnica
vymyslel Matej Hrebenda.

Slovo vzdelanie
znamená jedničkárske vysvedčenie.

Tento príbeh sa stal v našej obci, v našej knižnici. Keď sme boli na internete a navštívili stránku o duchoch a o strašidelnom zámku, zaujal nás obrázok starého domu. Pomaly sme naň klikli a niečo zabzučalo. Odrazu nás to vtiahlo do toho tajomného domu. Ocitol sme sa v chodbe, v strede ktorej boli schody. Vyšli sme nahor do tajomnej izby v ktorej bolo leporelo a iné vzdelávacie knihy. S úctou sme však dom opustili, pretože sme nevedeli komu patrí. No ja som sa ešte vrátila späť do tajomného domu, pretože na schodoch som zbadala knižku. V nej som si prečítala povesti o našej obci a o tom tajomnom dome. Život v ňom musel byť veľmi zaujímavý, pretože sa tam diali čudné veci. V dome zrazu niečo s rachotom buchlo a my sme sa so strachom v očiach vytratili. Prešli sme cez železniciu a odrazu sme sa o-5 ocitli pred PC. Keď už bola doma pozerala som markízu. Šli tel. noviny a v nich šla reportáž o horiacom dome. Bol to ten dom kde sme boli pred hodinou.

- TEXTY NEUPRAVOVANÉ -

Návšteva v knižnici
Keď sme my žiaci prišli do knižnice, boli pre nás pripravené sedadlá a stolíčky. Pozdravili sme sa knihovníčkou Jankou a aj ona sa poďakovala nám. Keď sme si poradali, povedala pani Danko, máme vypracované kde má v knižnici detičky knihy a kde má detičky poézie a prózy. A ešte nám povedala, že keď chceme mať knihu podľa spisovateľa, napríklad: Ladislava Kováčiku, musíme dohľadať pod písmenom K. A potom prišli na rad úlohy. Pani Danko nás rozdelila do skupín a každej skupinke dala inú pečiaku. V mojej skupine boli: Danko, Radko, ja a Janka. Mali sme pečiaku auto. Pani Danko dala každej skupine papier, na ktorom boli úlohy. Napríklad, sme mali mať menku knihu a v nej napísať básni alebo príbeh o prázdninách ale samozrejme sme tú knihu mali mať podľa toho spisovateľa a ešte tam kde bola próza alebo poézia. A na konci sme mali vybrať POÉZIE alebo PRÓZU. Napísať mali rozprávku o Veľkej noci. Keď sme všetky úlohy splnili, každá skupinka prečítala ako úlohu splnila a potom nám pani knihovníčka rozdala cukríky. A išli sme naspäť do školy a mali sme ešte poslednú hodinu.

Barbora Láreniková

Zo spomienok Ladislava Bolčáka

Prvým knihovníkom bol riaditeľ Štátnej ľudovej školy Imrich Hénel. Knižnica bola uložená v jednej skrini vo veľkej triede v starej škole (pri dnešnom zdravotnom stredisku, ul. Hlavná). Boli tam zväzky slovenskej klasiky od Kukučína, Tajovského, Ľuda Ondreja, Hviezdoslava a ďalších spisovateľov. Spomínam si na knižku, ktorú som si vypožičal. Bola to NKDV-ruská tajná polícia. Už vtedy sa tam spomínali zverstvá, ktoré páchal Stalin a jeho banda na nevinných ľuďoch.

Druhým knihovníkom bol ďalší riaditeľ školy Jozef Šoltés. Keďže bol funkcionárom DOKSS a účtovníkom založeného JRD, knižnicu odovzdal mladej učiteľke, ktorá nastúpila na materskú školu Libuši Štrbákovej – Ďuričekovej. Keď táto nastúpila na materskú dovolenku knižnicu prevzala mladá učiteľka, ktorá prišla z Rožňavy Júlia Šimková. Zakrátko sa vydala a odišla do Rožňavy.

Knihovníčkou sa stala po J. Šimkovej Zuzana Sáreníková. Žije dodnes v Panskej záhrade.

Na zárok okresnej knižnice prišli dať do poriadku knižnicu Regina Šimúnová a Mária Červenáková, pracovníčky okresnej knižnice. Mária Červenáková sa stala dlhoročnou knihovníčkou obecnej knižnice. Po jej odchode do dôchodku stala sa knihovníčkou Helena Demková a Dana Červenáková, ktorá tu kraľuje dodnes.

Obečná knižnica ďakuje p. Jánovi Chanasovi starostovi obce, ktorý venoval do fondu dva vzácne dokumenty pod názvom – THEORIA AFFINITATUM CHEMICARUM a SPOMIENKA NA PETRA MADÁČA. Už názov prezrádza, že ide o diela, ktoré nám priblížia osobnosť našej histórie, ktorá bola doposiaľ zahalená rúskom tajomstva.

ĽUDOVÉ KLENOTY

E
Š
T
E

Ž
I
J
Ú

Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave pri príležitosti 180. výročia narodenia Pavla Dobšinského, v snahe pokračovať v úsilí zbierať a uchovávať ľudovú slovesnú tvorbu, vyhlásila dlhodobý projekt „Ľudové klenoty“, ktorý je zameraný na terénny zber v obciach a mestách nášho regiónu. Cieľom projektu je pomocou širokej verejnosti zozbierať rozprávky, povesti, príbehy zo života ľudí, opisov pamätných udalostí, zaujímavé zážitky, ktoré sa trajú v rodinách, obci, či regióne, ktorú si pamätajú z mladosti, či z rozprávania iných ľudí o rôznych významných udalostiach dávnej minulosti až do roku 1990. Obecna knižnica v Gemerskej Polome zaktivizovala svojich čitateľov, ktorí prispeli svojimi spomienkami do tohto projektu. Dňa 9.12.2008 v priestoroch Gemerskej knižnice Pavla Dobšinského v Rožňave bolo spoločné stretnutie zberateľov z regiónu, ktoré bolo priamo vysielané cez internetové rádio. Prítomní zberatelia boli ocenení, vymenili si navzájom skúsenosti a spomienky. Stretnutia sa zúčastnili z Gemerskej Polomy zberatelia Ing. Ján Kušnier, p. Mária Hráneková. Do projektu sa zapojili aj p. Zuzana Kalinová, p. Oľga Štrbová, Juraj Mlynárik, čím všetci prispeli k zachovávaniu nášho dedičstva.

Mgr. Iveta Kyselová, riaditeľka KPD Rožňava

Prvá Noc s Andersenom aj pre deti z Gemerskej Polomy

Napadlo vás niekedy pozrieť sa čo robia v obecnej knižnici knihy v noci? Len jeden deň v roku je to možné, a to účasťou na medzinárodnom podujatí, ktoré sa uskutočnilo 3. apríla 2009 v našej knižnici. Tak sme spoločne oslávili sviatok knihy. Zažili sme mnoho dobrodružstiev, kopec smiechu ale i hodiny príprav a vymýšľania

nia čím zaujať. Byť čo najoriginálnejší, aby všetci zúčastnení na druhý deň ráno odchádzali plní nových zážitkov a nových kamarátov, no hlavne s poznaním, že i s knihou je možné priateľovať sa a zažiť čarokrásne rozprávkové chvíle i v malej obecnej knižnici, ale s ľuďmi, ktorí vedia oceniť jeden druhého.

Ď A K U J E M E

– hosťom, ktorí prijali naše pozvanie a okrášlili nám svojím rozprávkovým hosťovaním chvíle s knihou – p. učiteľkám Z. Hanuštiakovej a M. Kováčovej. Pozorovanie nočnej oblohy cez ďalekohľad nevidno v G. Polome každý deň, no v ten večer to bolo možné vďaka p. Lörinčkov. Mladé študentky – Janka, Maťa, Katka, Ružka a Maťa druhá, sa podieľali na tvorbe programu – divadielko, hľadanie pokladu, čaro rozprávky a všetkej ostatnej činnosti, ktorá bola potrebná. Dievčatá Janka a Danko, Peťka a Jarka a sólo Kamil nechýbali pri uvítaní a prezradili školárkom, že v škole je fajn a že tabuľa je čierna i zelená, ale aj rozkvitnuto rozprávková. Ivka a Simonka nám pripravili svet v lese chorom a zdravom. Ukázali nám ostatným ako správ-

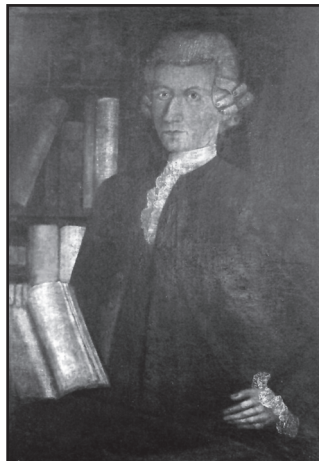
ne žiť, aby naše bytie bolo čo najkvalitnejšie a najzdravšie. Ďakujeme všetkým organizátorom, našej „dizajnérke“ Marike, ktorá zhotovila všetky potrebné ilustrácie v knižnici a vytvorila malé „ocenenia“ pre deti a spomienko-rozprávkové knihy pre hostí. Poďakovanie prináleží všetkým zúčastneným, bez ktorých by táto noc nebola možná, sponzorom – rodičom detí z materskej školy a ich učiteľkám a pani riaditeľke, Miestnemu odboru Matice slovenskej v G. Polome a v neposlednom rade starostovi obce, ktorý nám od počiatku do konca fandil a podporoval nás a uľahčil každý náš krok.

(viac informácií a fotografií na adrese: www.gemerskapoloma.sk, sekcia kultúra, pole obecna knižnica)

Je taký kraj, kde sa narodil - Poloma, na ňu musíš myslieť neprestajne...

Obec Gemerská Poloma, Miestny odbor Matice slovenskej Gemerská Poloma, ZŠ Petra Kellnera Hostinského v Gem. Polome v spolupráci: Matica Slovenská, Slovenská národná knižnica, Košický samosprávny kraj, Gemerská knižnica Pavla Dobšinského Rožňava organizovali slávnostnú akadémiu pri príležitosti 280. výročia narodenia **Petra Madáča** doktora medicíny, zakladateľa verejného zdravotníctva, slávneho odborníka fyziky dňa 28.2.2009. Poslancov obecného zastupiteľstva a hostí na podujatí srdečne prijal starosta obce v priestoroch obecného úradu. Spomienkový veniec nášmu rodákovi išli spoločne položiť k pamätnej tabuli na budove zdravotného strediska. Pri pamätnej tabuli odznela báseň pod názvom Slovensko moje v podaní pani Zuzky Molčanovej, národ-

né piesne v podaní Mgr. Márii Kováčovej a členiek ZPOZu v našej obci. V spoločenskej sále kultúrneho domu pokračoval krásny program SPOZu pod názvom Človek človeku. Zo Slovenskej národnej knižnice z Martina vystúpili historičky - Dr. Agáta Klimeková k životu a dielu Petra Madáča, Mgr. Eva Augustínová - Peter Madáč zakladateľ verejného zdravotníctva, referát - Charakteristika jeho dizertačnej práce od Dr. Kláry Komorovej predniesla Mgr. Eva Augustínová. Pozdravy našich vzácných hostí otvorila univerzitná profesorka a historička Ph.D. Lilla Krász s obširným oboznámením života a diela nášho rodáka. Za krajský samosprávny kraj pozdravil prítomných Ing. Ján Szöllös a Mgr. Ružena Dorčáková predsedníčky krajskej rady MS. V pozdrave vy-

jadrila úprimné poďakovanie starostovi obce a organizátorom za prejavenu poctu rodákovi. Za možnosť vidieť podobizeň Dr. Petra Madáča a jeho manželky a za získané historické materiály z obdobia jeho pôsobenia vďačíme p. starostovi J. Chanasovi, ktorý vynaložil nesmierne úsilie

na ich získanie pre občanov G. Polomy. Ďakujeme aj Mgr. Márii Kováčovej, ktorá osobnosť P. Madáča priblížila v článku uverejnenom v Slovenských národných novinách celému Slovensku. Chutné polomské makové, orechové koláče a iné dobroty pripravili p. Mária Cíberajová, B. Cirbusová a E. Chanasová, ktoré dostali pochvalu od zúčastnených hostí. Chválili ich aj v Martine a Budapešti. Polomské piesne zazneli na slávnostnej akadémii v podaní pána Jána Šafára a jeho heligónky. Naša folklórna skupina Dolina krásne a vrúčne pozdravila všetkých zúčastnených. S poľutovaním môžeme konštatovať, že napriek náležitej propagácii sme nedosiahli očakávanú účasť. Podujatie malo nadregionálny rozmer s medzinárodnou účasťou.

-LS-

Svoj príspevok predniesla vo svojej materčine. Nebolo možné ho nesledovať. Pani Lilla Krász doň vložila všetko. Hneď prvé vety - pozdravenie účastníkov Spomienky na Petra Madáča venovala prítomných v slovenčine. Prejav citový, vášnivý, plný energie pôsobil, akoby prednášajúca osobne poznala nášho slávneho rodáka. Nemohla som si nechať ujsť šancu, a preto som poprosila o niekoľko odpovedí na otázky, ktoré dúfam zaujmú aj vás...

☞ *Vo svojom príspevku ste prezentovali, že Peter Madáč je Vašou srdcovou záležitosťou. Čo bolo podnetom, čo vo Vás vyvolalo tento pocit?*

V roku 2003 vyšla moja prvá samostatná kniha, ktorú som venovala kultúre narodenia, písala som o zmene role pôrodných báb v 18. storočí. Počas širšieho skúmania kultúry narodenia ma zaujali župní a mestskí lekári, ktorí boli akýmisi oficiálnymi nadriadenými, inštruktormi pôrodných báb. Títo lekári v rámci župy alebo mesta boli kľúčovými osobnosťami života vtedajšieho viacnárodného Uhorska a formujúcej sa inteligencie v druhej polovici 18. storočia. Aj v celoeurópskom meradle boli ich profesionálne výkony uznávané a môžeme ich považovať za predkov medzinárodne uznávaných lekárov - profesorov 19. storočia. Väčšinou to boli ľudia, ktorí hovorili viacerými jazykmi a v rámci svojej profesie sa dohovorili so slovensky, nemecky, maďarsky hovoriacimi sedliakmi, mešťanmi a šľachtickými rodinami, disponovali skúsenosťami zo zahraničných štú-

dií a boli to skutoční Európania. Takou osobnosťou bol aj Peter Madáč, ktorého materinským jazykom bola slovenčina, ale počas svojich štúdií sa naučil latinsky, grécky, nemecky a maďarsky. Jeho kariéra lekára, úspešná liečiteľská práca a vedecká činnosť bola príkladná pre jeho vrstovníkov ale aj pre budúce generácie. Peter Madáč sa v rámci svojej práce komunikoval s najširšími vrstvami spoločnosti, robil to, ak bolo potrebné, v slovenčine, maďarčine, nemčine ale bol schopný aj zostaviť oficiálne správy a elaboráty v latinčine pre Miestodržiteľskú radu, ktorá sídlila v Budíne.

☞ *Zúčastnili ste sa spomienkovej akcie - slávnostnej akadémie - v našej obci, čím Vás táto návšteva obohatila a čo nového Vám priniesla v oblasti „bádania“ po stopách nášho rodáka Petra Madáča.*

Prácu historika považujem za svoje poslanie. Vo svojom doterajšom výskume som sa zaoberala 18. storočím, storočím osvietenstva a vždy som sa snažila danú

problematiku priblížiť prostredníctvom životnej púte konkrétnych osobností. Rozhodujúcim prvkom mojej „ars poetika“ bolo to, že v každom historickom období za každým spoločenským, kultúrnym aj hospodárskym javom stoja ľudia takpovediac z mäsa a kosti, s ich radosťami a starosťami, osobným a profesionálnym bojom. K tomu, aby sme sa dozvedeli viac o širšom prostredí Petra Madáča, aby sme vedeli vykresliť verný portrét hornouhorského lekára pracujúceho v poslednej tretine 18. storočia, na to je potrebné vedieť nasledovné skutočnosti: komu dvoril, s kým sa oženil, s kým chodil na univerzitu, s kým sa kamarátil, ale je podobne dôležité poznať to prostredie, kde ako dieťa „pobehoval“, neskôr ako mladý človek prežil svoj každodenný život.

Preto bolo pre mňa veľkým zážitkom vidieť tie aj dnes pekne pôsobiace kostoly. Pri tom som sa aj v konkrétnom zmysle slova mohla obohatiť, dostal sa mi do rúk vďaka oduševnenej výskumnej činnosti Vášho starostu jeden spis v latinčine z roku 1807, ktorý popisuje Petra Madáča a jeho autorom je Joannes Fejes, duchovný z Rožňavy.

☞ *Obec Gemerská Poloma je krásna svojou rozmanitosťou, ako na Vás zapôsobila ako rodisko Petra Madáča, plánujete sa sem vrátiť?*

Bol to pre mňa úžasný povznášajúci zážitok vidieť úctu k tradíciám a oduševnenie miestnych obyvateľov, s akým sledujú celú túto sériu podujatí. Vo Vašej obci v deň narodenia Petra Madáča som mala možnosť sledovať, akú vážnu úlohu vo formovaní

spoločnosti hrá minulosť. V budúcnosti by som sa sem rozhodne nechcela vrátiť, nakoľko v knižnici Andrassyovského kaštieľa v Betliari sa nachádzajú materiály z histórie lekárstva, ktoré sú dôležité pre moju budúcu výskumnú prácu.

☉ *Vďaka Vám obec vlastní portrét Madáča aj jeho manželky. Zaujímalo by ma, či existuje nejaká štúdia, ktorá by mohla poukázať na ich potomkov.*

Doteraz nevznikla monografická štúdia o Petrovi Madáčovi. Ale poznáme množstvo zdrojov z rôznych oblastí, ktoré by umožnili ďalší výskum. Poznáme zlomok vlastnoručne písaného životopisu Petra Madáča, ktorý pripojil k svojej diplomovej práci, poznáme niekoľko nemecky a latinsky písaných oficiálnych správ, ktoré posielal do Budína Miestodržiteľskej rade pre zdravotníctvo a tiež niekoľko tlačených dokumentov, ktoré boli publikované v súdobých časopisoch. Zachovala sa práca jeho rovesníka, rožňavského duchovného Johanna Fejesa z r.1807 v latinčine, ktorá je biografického charakteru. Taktiež sa zachovala diplomová práca Petra Madáča podaná univerzite vo Wittenbergu a v Trnave. Ďalej poznáme viac listov, písaných Petrom Madáčom, ktoré písal šľachtickým rodinám z okruhu svojich pacientov. V týchto listoch dáva rady na tú – ktorú nemoc. Listy sú uložené Maďarskom štátnom archíve v Budapešti. Čo sa týka dnes žijúcich potomkov Petra Madáča: Dva portréty, ktoré zobrazujú Petra Madáča a jeho manželku Máriu Krizan, sú vo vlastníctve Bálinta Basilidesa. On sa narodil v Budapešti v roku 1944, je akademickým maliarom a po matkinej línii je pravdepodobne pri-

mym potomkom Petra Madáča. Vieme zdokumentovať, že prababka Bálinta Basilidesa, Mária Szomorová z Modrého Kameňa, ktorá zomrela v r. 1914 a bola manželkou Gustáva Basilidesa, starostu (richtára) Jelšavy. Mária Szomorová bola pravdepodobne vnučka dcéry Petra Madáča, Katalin Madáčovej. Tento posledný predpoklad je potrebné zdokumentovať a overiť.

☉ *Vaša návšteva bola pre nás veľmi inšpirujúca. Aj z Vašej strany sú nejaké plány na blízku, alebo vzdialenejšiu budúcnosť?* Momentálne pracujem na rozsiahlej výskumnej práci, ktorá sa týka lekárskej inteligencie obdobia osvietenstva. V tejto pripravovanej práci by som chcela rozsiahlejšiu časť venovať aj osobnosti Petra Madáča. Táto práca by mala vyjsť budúci rok. Áno, veľmi inšpirujúce boli pre mňa rozhovory s Vaším starostom. Zo strany pána starostu bola načrtnutá myšlienka koprodukcii pri natočení filmu, ktorý by predstavil životnú cestu Petra Madáča. Mój manžel, György Kurucz, ktorý je tiež historik, spracoval už viacero scenárov. Bolo by tak možné spracovať pre scenár filmu výsledky výskumnej práce. Pokiaľ výskumy súvisiace s osobou Petra Madáča na Slovensku, v Poľsku, Nemecku a Maďarsku prinesú pozitívne výsledky, myslím si, že by bolo zaujímavé predstaviť osobnosť dôležitú z pohľadu Slovenskej aj Maďarskej histórie vedy, napriek tomu, že pre širokú verejnosť je menej známa.

Redakcia novín ďakuje našej vzácnjej návšteve, ktorá si našla chvíľku a venovala našim novinám tieto riadky.

Zhovárala sa D. Červenáková

Po návšteve našej obce informovala pani Lilla Krasz priameho potomka Petra Madáča pána **Bálinta Basilidesa** o priebehu osláv v rodnej obci jeho prapra...starého otca. Rád nám poskytol informácie, ktoré nám doteraz neboli známe. Jeho pátranie po predkoch pre nedostatok archívnych materiálov končí v 19. storočí.

Fakty: Gustáv Basileides – 1841 – 1913 jelšavský starosta si zobral za manželku **Szomorovú Máriu** (zomrela 1914) z Modrého Kameňa, ktorá bola vnučkou **Kataríny Madáčovej**, dcéry Petra Madáča. V manželstve Gustáva a Márii sa narodilo 9 detí – **Barna, Anna, Ilona, Gejza, Dezső** (umrel ako dieťa) a **Gustáv** (umrel ako dieťa), **Etel, Mária** a ? Z týchto detí vieme len o Barnovi a Márii.

Mária – bola opernou speváčkou v Budapešti. Vyšla za novinára a literárneho kritika, mala 2 deti (umreli ako maloleté).

Barna – JUDr. Pracoval ako právnik v Komárne, mal 5 detí – **Šándora, Barnu, Ábriša, Zoltána, Ivana** (umrel ako dieťa).

Barnove deti: vnuci Gustáva a Márii

1. dieťa Barna – akademický maliar nemal deti.

2. dieťa Šándor – dieťa – **Aliz** učiteľka kreslenia (16.2.1931 Budapešť), ktorá žije v Budapešti – jej prvý manžel bol spisovateľ a 2. manžel hudobný skladateľ.

3. dieťa Ábriš – filmový režisér – deti: **Bálint** – akademický maliar (3.10.1944) žije v Budapešti s manželkou **Vallou Marcelle** akademickou maliarkou. Dcéra **Ágnes** 20.12.1947 – grafička – žije v Budapešti.

4. dieťa Zoltán – je herec, jeho 1. manželka – **Németh Ilona** – s ňou má deti – **Barna** (28.12.1946) je herec a jeho dcéra je jassová hráčka na bicie.

Jeho 2. manželka – **Horváth Erzsébet** – dieťa- **Gábor** (15.3.1967) ilustrátor.

Jeho 3. manželka – ? – dcéra – **Gabriela** (18.9.1970)

PETER MADÁČ

Národné povedomie a vzdelanostná úroveň národa sa dá poznať aj podľa toho, ako si dokáže vážiť ľudí, ktorí výrazne ovplyvnili chod dejín. Zvlášť ľudí, ktorí sa v historicky ťažkých dobách snažili rozbiť škrupiny tradičných názorov, postojov. Jednou z takých osobností bol aj lekár, chemik, odborný spisovateľ a publicista Peter Madáč, človek ktorému vďačíme za to, že sa zasadzoval o povznesenie kvalitného lekárskeho ošetrovania, čím sa snažil tradične chápané felčiarstvo a ránhojičstvo odsunúť do zabudnutia. Vďačíme mu za počiatky verejného zdravotníctva a vyzdvihnutie dôležitosti pôrodnej starostlivosti.

Peter Madáč sa narodil 28. februára 1729 vo Veľkej Polome /teraz súčasť obce Gemerská Poloma/. Pochádzal z chudobnej nevoľníckej rodiny. O jeho pôvode sa nám zachovalo vierohodné svedectvo v podobe vlastného životopisu, ktorý bol podľa vtedajších zvyklostí súčasťou dizertačnej práce uverejnenej v roku 1770 vo Wittenbergu. Zo životopisu sa dozvedáme o jeho rodine, rodinnom zázemí a o štúdiách, ktoré predchádzali samotnému ukončeniu medicíny. Jeho otec Juraj Madáč bol roľník a kočiš vo Veľkej Polome, matka sa volala Anna, rodená Hatvanská. Jeho rodina požívala v dedine veľkú úctu, pretože otec hoci bol roľník a kočiš, vedel čítať a orientovať sa v biblii. Základné vzdelanie získal v rodnom kraji v okolitých školách. Od roku 1742 študoval v Štítniku, od roku 1744 v Kežmarku a od roku 1749 navštevoval školu v Levoči. Na týchto vzdelávacích inštitúciách si osvojil a prehĺbil znalosti humanitných, filozofických predmetov ako aj cudzích jazykov, a to latinčiny, hebrejčiny, gréčtiny ale aj nemčiny. V roku 1750 odchádza do Debrecína, aby sa tam naučil po maďarsky. V Debrecíne sa stal žiakom profesora Istvána Hatvaniho, ktorý mal dôležitý vplyv na jeho neskoršie profesionálne formovanie. Madáč u svojho profesora obdivoval nadšenie a oduševnenie, s akým odovzdával svojim študentom poznatky

z predmetov prírodovedného zamerania: matematiky, fyziky a biológie. Pod jeho vedením v ňom dozrelo rozhodnutie študovať lekárstvo. Hatvanimu nevďačí len za nadobudnuté vedomosti, ale aj za finančnú podporu, ktorá mu na ceste za vzdelaním pomohla, keďže ako vieme, pochádzal z veľmi skromných pomerov. Aj v nasledujúcich rokoch štúdia zápasil s finančnými a existenčnými problémami, ktoré mu pomáhali zmieriňovať dobrodinci z radov vtedajšej inteligencie. Madáč popri medicíne študoval aj teológiu, no keďže záujem o lekárstvo a prírodné vedy bol väčší, štúdium teológie zanechal, čo sa nestretlo s pochopením rodičov. Po štúdiách v Debrecíne

odchádza do Vroclavy, kde si na štúdia privyrába ako lekárnický učeň a nadobúda tam skúsenosti, ktoré sú pri vykonávaní lekárstva nesmierne dôležité. Počas vypuknutia rakúsko-pruskej vojny zo strachu pred zajatím a vojenskou službou utiekol do Halle a odtiaľ do Wittenbergu, kde sa v roku 1757 zapísal na univerzitu. Aj tu mohol študovať vďaka priaznivcom, ktorí mu pomáhali znášať jeho finančné krízy. Nemožno nespomenúť vdovu Dutzius, ktorá ho výrazne podporovala, ale aj profesora Langgutha, ktorý mu zabezpečil miesto knihovníka, čím získal byt, stravu a štipendium. V roku 1766 začal pracovať na Berlínskom medicínskom chirurgickom kolégiu. V roku 1771 obdržal lekárskeho diplomu, vrátil sa do vlasti a v roku 1772 dostal miesto lekára Liptovskej župy. V roku 1773 sa oženil s Máriou Krischárovou, chudobným dievčaťom zo Štítnika. Keďže medicí-

nu nevyštudoval vo svojej vlasti, ale vo vlasti chcel pôsobiť, musel podľa vtedajších zvykov nostrifikovať svoj lekárskeho diplom na domácej univerzite. Madáč tak učinil v Trnave roku 1774 a pri nostrifikácii predložil dizertačnú prácu O chemických reakciách v organizme človeka. Hoci o chémii v dnešnom zmysle slova ešte nemôže byť ani reči, aj napriek tomu odhalil jej význam a úlohu v medicíne, čo sa nám s ohľadom na danú dobu javí ako novátor-ské. Jeho záujem o chémiu sa neobmedzoval len na lekárstvo, ale aj na dovtedy neprebádané miesta, od medicíny trochu vzdialené. Je jedným zo zabudnutých priekopníkov vo výrobe cukru. Keď sa k moci dostal Napoleon, nastali problémy s dodávkami trstinového cukru z Kanadských ostrovov. Madáč sa usiloval získať cukor z inej suroviny. Uviedol to maďarský časopis vydávaný vo Viedni Magyar kurir 8. marca 1799 v 20. čísle. Možno sa tu dočítať, že robil pokusy s kukuričnou rastlinou. Zlisovaním vytlačil mliečnu tekutinu, ktorú sa mu však nepodarilo skryštalizovať, no aj tak treba uviesť, že bol prvý, ktorý prišiel na to, že z rastliny kukurice sa dá vyrobiť sirup a cukor podobný trstinovému.

V roku 1776 ho lekárska komora vymenovala za hlavného stoličného lekára Malohontu so sídlom v Rimavskej Sobote. Po príchode našiel lekárstvo v úbohom stave, ľudia nespokojní, lekári ani pri jednoduchých vedeckých pokusoch, čo bol dôsledok nízkej úrovne vtedajšej medicíny. Tento stav sa snažil svojou činnosťou zlepšovať. Zaujímavý je aj spôsob styku s pacientom. S vyššími spoločenskými vrstvami ho udržiaval aj formou korešpondencie. Pacient lekára prostredníctvom listu informoval o zdravotných ťažkostiach a lekár mu listom odpovedal, určil správnu diagnózu a poslal lieky, ktoré sám pripravil a predtým, než ich pacient užil, aj sám otestoval. Chýr o jeho lekárskejších schopnostiach sa rýchlo šírili.

Madáč ako hlavný stoličný lekár vypracoval v roku 1789 výročnú správu, v ktorej skonštatoval nelichotivý stav úrovne vzdelania pôrodných báb ako aj pôrodnej starostlivosti. Zistilo sa, že v tom čase mala potrebné vzdelanie len 1 pôrodná baba, Munzelin Katalin, ktorá vyštudovala Budiansku fakultu.

Tento nedostatok súvisel s negatívnym postojom verejnosti k ich činnosti. Prejavovalo sa to tým, že baby považovali za nečisté a štítli sa s nimi aj stolovať. Túto prácu poväčšine vykonávali staré, choré a nevzdelané ženy, ktoré z dôvodu nevládnosti nedokázali odpracovávať poddanské povinnosti. Táto práca taktiež nebola z finančného hľadiska atraktívna, pretože zárobok pôrodnej baby činil 4-8 grošov. Plat zahŕňal samotný pôrod, 2 týždňovú starostlivosť o matku a dieťa vrátane kúpania, prebaľovania a prania. Keďže matky boli často z veľmi chudobných pomerov, ostali pôrodné baby mnohokrát bez pláce. Z toho zárobku museli odvádzať dane a platiť nájomné. Je pochopiteľné, že o toto povolanie nebolo záujem, a že takto finančne zruinovaná žena nebola schopná zísť ani do najbližšieho mesta aby sa v tomto povolaní vzdelávala. Takýto prístup mal za následok vysokú pôrodnú úmrtnosť. Madáč ako hlavný stoličný lekár požadoval, aby sa tomuto povolaniu venovali mladé, schopné a zdravé ženy, ktoré by boli odborne vyškolené. Zároveň navrhoval, aby sa cesty, ktoré museli v súvislosti s preškoľovaním absolvovať, preplácali. Týmto opatreniami chcel dať povolaniu pôrodnej baby potrebnú vážnosť. Aj napriek tomu, že tieto jeho návrhy vtedajší minister lekárstva ocenil, nestretli sa v rámci župy u miestnych hodnostárov s pozitívnou reakciou, no aj tak možno považovať jeho návrhy v rámci vzdelávania pôrodných báb za krok vpred.

V Rimavskej Sobote pôsobil až do svojej smrti, keď sa niť jeho života pretrhla dňa 20. novembra 1805.

Mgr. Mária Kováčová

Z RODINNEJ BIBLIE

KELLNEROVA POLOMA

Obec Gemerská Poloma v spolupráci s Miestnym odborom Matice slovenskej v G. Polome usporiadali dňa 13. marca 2009 14. ročník súťaže v prednese poézie a prózy Kellnerova Poloma. Súťažili deti materských a základných škôl z okresu, ale i Revúcej a Košíc. Prihlásených bolo celkom 65 detí, ale súťažilo 58 detí s nasledovným umiestnením:

kategória deti MŠ - poézia

1. Karol Spišák	MŠ Štítnicka Rožňava
2. Marian Vozár	MŠ G. Poloma
3. Jennifer Hortolyová	MŠ Kyjevská Rožňava

próza

1. Patrik Garcarz	MŠ Štítnik
2. Diana Girmonová	MŠ Štítnik
3. Branislav Chochol	MŠ G. Poloma

1. kat. ZŠ roč. 1, 2, 3 – poézia

1. Barbora Sáreniková	ZŠ G. Poloma
2. Lucia Urbančíková	ZŠ Ul. pionierov Rožňava
3. Janka Kolesárová	ZŠ Betliar

próza:

1. Viktória Kolesárová	ZŠ G. Poloma
2. Radka Farkašová	ZŠ Rejdová
3. Ivana Žúdelová	ZŠ G. Poloma

2. kat. ZŠ roč. 4, 5, 6 – poézia

1. Ivana Andrejková	ZŠ Fullu Košice
2. Monika Fabianová	ZŠ G. Poloma
3. Stanislava Macková	ZŠ G. Poloma

próza

1. Matúš Hatvaník	ZŠ G. Poloma
2. Andrea Bobríková	ZŠ Vlachovo
3. David Kolesár	ZŠ G. Poloma

3. kat. ZŠ roč. 7, 8, 9 – poézia

1. Natália Garanová	Gymnázium Dobšiná
2. Andrea Bittová	ZŠ Zlatá Rožňava
3. Michaela Trávníčková	ZUŠ Revúca

próza

1. Nikola Vodová	ZŠ Ul. zeleného stromu
2. Lýdia Bodnárová	ZUŠ Revúca
3. Anna Gazdíková	ZŠ G. Poloma

pripravila: Helena Demková

JARNÉ PRÁZDNINY

23. februára v pondelok, keď sa začali jarné prázdniny sme sa vybrali do malebnej časti Slovenska, do Vysokých Tatier. Bývali sme v krásnej ubytovni v Zborovom dome v Gerlachove s krásnym výhľadom na Vysoké Tatry. Výletu sa zúčastnili deti vo veku 12 až 16 rokov. V prvom rade sme týmto výletom chceli nadviazať na letný tábor, ktorý organizovali Evanjelické cirkevné zbory v Gemerskej Polome a Nižnej Slanej – Kobeliarove. Letný tábor sa niesol v duchu výkladu 10. Božích prikázaní, no a tento zimný resp. jarný tábor bol snahou o motiváciu mladých ľudí. Hlavné tri heslá: strach, rast a dôvera sprevádzali počas tohtoročných jarných prázdnin niekoľko mladých ľudí aj z G. Polomy. Tieto heslá boli vykreslené na pozadí udalostí z Biblie, keď apoštol Peter chcel vykročiť z lode za Pánom Ježišom, ktorý kráčal po vode. Strach to bolo to čo sprevádzalo Petra a možno aj tak trochu všetkých nás, lebo okrem toho, že sme si pripravovali jedlo sami, sme boli počas 4 dní lyžovať na príľahlých tatranských svahoch. A tak teóriu z výkladu sme pretavili do reality bežného dňa. No zároveň sme zistili, že bez dôvery a bez odvahy by ani rast či už po duchovnej ale ani po telesnej stránke nebol možný. A tak sme okrem odvahy, ktorú sme potrebovali na svahu, keď sme spoločne lyžovali, získavali aj dôveru od Toho, ktorý ustráchaným ľuďom a to nie len sediacim v lodi hovorí: Nebojte, vzmužte sa Ja som. Nik z nás nie je bez strachu, nik nekráča cestou životom bez toho, aby zakolísal, aby stratil životnú rovnováhu. Ale Ježiš pozná naše ťažkosti, On vie, že to pre nás nie je ľahké a práve preto k nám vystiera svoju ruku a chce nás vytiahnuť z nášho strachu, z nášho smútku a zo všetkých našich

bolestí. Chce aby sme znova stáli na rovných nohách a aj teraz, keď mnohí na vlastnej koži prežívajú ekonomickú, hospodársku krízu, aj tých chce v takejto ťažkej dobe uistiť, že On kráča s nami a dokáže nás sprevádzať a byť nám pomocou. Chce to od nás iba dôveru aj v strachu, aby sme mohli rásť. Verím, že i tieto myšlienky motivovali mladých ľudí, ktorí sa zúčastnili tohto zborového tábora a prijali Božie požehnanie aj prostredníctvom Božieho slova. Isté je, že domov sme sa vrátili veľmi unavení po náročných lyžiarskych výkonoch. Touto cestou ďakujeme Evanjelickému cirkevnému zboru Gemerská Poloma a Nižná Slaná – Kobeliarovo. Dúfam, že o rok sa stretneme znova a Pán Boh si opäť nájde spôsob ako oslovit' aj dnešných mladých ľudí v modernej spoločnosti.

Miroslav Maťo

Príspevky základnej školy

Kellnerova Poloma

Jednou z krásnych príležitostí, ako u našich žiakov rozvíjať vlastenectvo, lásku k rodnému kraju, pocit hrdosti na slávnych rodákov je nesporne súťaž v prednese poézie a prózy s názvom Kellnerova Poloma. Každý rok prichádzajú do našej obce žiaci materských a základných škôl z celého okresu, aby svojím prednesom vzdali hold Petrovi Kellnerovi Zábojovi Hostinskému, jednému z najvýznamnejších žiakov a spolupracovníkov L. Štúra. Aj naši žiaci sa vždy svedomito pripravujú na túto súťažnú prehliadku, ba možno ešte svedomitejšie ako ostatní, pretože cítia, že reprezentujú obec, ktorá je rodom tohto slávneho spisovateľa, publicistu, politika, historika a filozofa. A o tom, že ju reprezentujú naozaj čestne, svedčia výsledky, ktoré nás každý rok naplnia radosťou. Nebolo tomu inak ani v tomto školskom roku! V najstaršej kategórii získala pekné tretie miesto žiačka 8. ročníka Anna Gazdíková. V strednej kategórii úspešne reprezentovali Matúš Hatvaník – žiak 4. ročníka, 1. miesto: próza, Monika Fabianová – žiačka 4. ročníka, 2. miesto: poézia, Stanislava Macková – žiačka 4. ročníka, 3. miesto: poézia, David Kolesár – žiak 5. ročníka, 3. miesto: próza. Ale ani naši najmladší žiaci sa nedali zahanbiť! Viktória Kolesárová – žiačka 1.A – 1. miesto: próza, Ivana Žúdelová – žiačka 1.A – 3. miesto: próza. Blahoželáme!

Súťaž v plynulom čítaní

Hoci žijeme v dobe počítačov a internetu i napriek tomu sa učiteľia v ZŠ snažia vštepovať žiakom lásku ku knihe, ktorá je najdôležitejším prostriedkom masových, vedeckých a technických informácií a spôsobom šírenia rôznej literatúry. A predsa máme v našej škole žiakov, ktorí vo voľnom čase siahnu po dobrodružnej či náučnej literatúre, alebo navštívia našu žiacku, ale i obecnú knižnicu. Pre takýchto žiakov, ktorí považujú knihu za svojho priateľa, sa 2. marca 2009 uskutočnila súťaž v plynulom čítaní. Do súťaže sa prihlásilo viac ako 20 žiakov z 2., 3. a 4. ročníka. Čítali neznámy text z doplnkového čítania pre 1. stupeň ZŠ. Porota, ktorú tvorili učiteľky z 1. stupňa, sledovala správnosť a plynulosť čítania, intonáciu, artikuláciu a následne reprodukciu prečítaného príbehu. Žiaci sa snažili zo všetkých síl, čítali s radosťou a nadšením.

ŠKOLA, ŠKOLA, ŠKOLIČKA ...

Príspevky pripravili: Mgr. Jana Krivušová, Mgr. Erika Jergová, Mgr. Beatrix Trojanová,
Mgr. Helena Féherová, PaDr. Juraj Matejsko, Júlia Molčanová, Mgr. Zuzana Demková

Aká je naša základná škola?

Nároky, ktoré sa dnes kladú na školy ako výchovno-vzdelávacie inštitúcie, majú stúpajúce tendencie. Niekedy je ťažké určiť, čo by mali priniesť svojim žiakom. Či viac vzdelania, zručností, rozšíriť ich kompetencie a pod. Rôznia sa požiadavky rodičov, žiakov, ale i škôl, na ktoré žiaci ďalej odchádzajú. Realita je však taká, že žiaci nie sú pripravení na zvládnutie požiadaviek praxe, pretože nedokážu komunikovať, verejne vystupovať pred skupinou, prezentovať výsledky svojej práce, tvorivejšie pristupovať k problémom, pracovať s rôznymi informáciami. Badateľná je u nich znižujúca sa kultivovanosť a celkové spoločenské správanie.

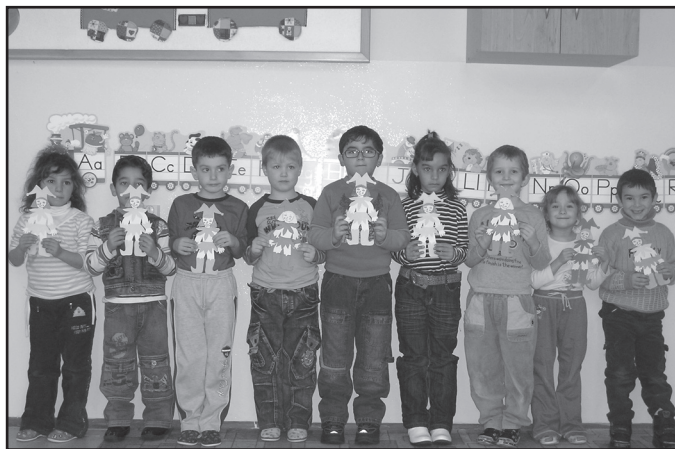
Každá škola by mala preto poznať odpovede na to, či spomínané kompetencie u žiakov rozvíja alebo nie. K tomu jej pomôže **vnútorné hodnotenie školy**, pretože jeho cieľom je posúdiť, aká je výkonnosť organizácie, pomôže odkryť kritické oblasti v jej činnosti a navrhnúť možnosti riešenia.

Odpovede na tieto, ale i iné otázky, ktoré sa týkajú činnosti Základnej školy v G. Polome, Vám, vážení čitatelia, prinesieme v sérii článkov postupne. Skupina 7 učiteľiek zo ZŠ sa v decembri 2008 a januári 2009 zamyslela nad tým, aká je naša ZŠ. Chceli však aj vedieť, aký je názor ich partnerov na celkové fungovanie ZŠ ako organizácie. Formou dotazníkov sa obrátili na svojich žiakov, ich rodičov, niektorých bývalých žiakov, ale i samotných učiteľov, aby sa vyjadrili k rôznym oblastiam, ktoré sa týkajú fungovania školy.

V dnešnej 1. časti Vám priblížime víziu ZŠ. Podľa odbornej literatúry je vízia jasne definovaný, realistický obraz toho, čo chce škola v budúcnosti dosiahnuť. Je to predstava, ktorá vyjadruje, aká chce byť škola v budúcnosti, kam sa chce dostať. Na základe výsledkov dotazníkov a rozhovorov so žiakmi, rodičmi a učiteľmi bola vytvorená nasledovná vízia ZŠ. **Chceme byť školou, ktorá:** × umožní pracovať, rozvíjať a vzdelávať sa slobodným a rovnoprávnym osobnostiam s cieľom uplatniť sa v spoločnej Európe × bude výchovu a vzdelávanie usmerňovať tak, aby sa stala integrálnou súčasťou celoživotného procesu vzdelávania sa × bude rozvíjať dobré medzilidské vzťahy × poskytne vzdelanie všetkým žiakom a umožní im získať základné vedomosti a zručnosti × bude vychovávať k prosociálnemu správaniu, zodpovednosti za vlastné konanie a k tolerancii voči rasám a národom sveta × bude reagovať na potreby žiakov, rodičov, spoločnosti, kde každé dieťa bude mať šancu a podmienky pre tvorivú činnosť a aktívne učenie sa × bude zabezpečovať aktívnu ochranu detí pred sociálno-patologickými javmi × bude podporovať osobnostný rozvoj žiakov a rozvoj ich tvorivosti, nadania a talentu × vstúpi žiakom úctu k národným a regionálnym tradíciám, národnej hrdosti a vlastenectvu.

Úspechy našich žiakov vo vedomostných súťažiach

- ✓ **Daniel Žúdel, žiak 6. ročníka**, obsadil v okresnom kole **geografickej olympiády** 2. miesto a veľmi dobre nás reprezentoval i v krajskom kole, kde ako úspešný riešiteľ sa v silnej konkurencii umiestnil na desiatom mieste.
- ✓ Výborné výsledky dosiahli naši žiaci 5. ročníka i v okresnom kole **matematickej olympiády**. Petra Jasenková sa umiestnila na 2. miesto a Branislav Očkaik sa ako úspešný riešiteľ umiestnil na 7. miesto.
- ✓ V okresnom kole **chemickej olympiády** nás reprezentovala žiačka 9. ročníka Lenka Červenáková, ktorá sa umiestnila ako úspešná riešiteľka na 5. miesto.
- ✓ V okresnom kole olympiády z anglického jazyka sa žiak 8. ročníka David Červenák ako úspešný riešiteľ umiestnil na 4. miesto.
- ✓ Bez výraznejších úspechov sme sa zapojili i do ďalších súťaží: olympiády z dejepisu, matematickej olympiády pre žiakov 9. ročníka, olympiády z anglického jazyka pre žiakov 6. ročníka.

Zápis budúcich prvákov

Dňa 20.1.2009 sa v našej ZŠ konal zápis prvákov. Nesmelé krôčiky, pohľady a miestami i slza v očku, sprevádzali budúcich školákov, ktoré prekročili prah školy, aby urobili „svoj veľký test“ prijatia medzi školákov – žiakov ZŠ. Mnohí netušili, čo ich čaká, a preto ich nesmelosť a obavy boli opodstatnené. Všetko sa však ako šibnutím čarovného prútika rozplynulo pri vstupe do farebne vyzdobenej triedy. Veselé rozprávkové postavičky, množstvo obrázkových kníh, stavebnice či darčeky od starších kamarátov nenechali dlho ľahostajnými ani jedného z budúcich prváčikov. Test, ktorý pre nich pripravili pani učiteľky, zvládli mnohí hravo. Veď nakresliť postavičku kamaráta Adama, spočítať guľky či dažďové kvapky nebolo zas až také ťažké. Občas nešikovnú rúčku pomohla usmerniť pani učiteľka a nakoniec sa predsa len podarilo zvládnuť danú úlohu. Hravo zvládli i poznávanie farieb a geometrických tvarov, živo komunikovali s pani učiteľkou. Mnohí prekvapili peknou básničkou či pesničkou. Po dobre vykonanej práci si spokojné a šťastné odnášali darčeky, ktoré pre nich pripravili kamaráti z ŠKD. Na záver si naši budúci prváci spolu s rodičmi prezreli priestory základnej školy. Zvonček zazvonil i v tento deň, ale pre mnohé z detí skutočne zazvonil až 1. septembra, keď oficiálne nastúpia do školy. Už teraz sa na nich tešíme. Poďakovanie patrí pani učiteľkám, ktoré pripravili pre deti pekné popoludnie, a rodičom, ktorí nám prejavili svoju dôveru.

D TESTOVANIE

Aj v tomto školskom roku sa uskutočnilo celoslovenské testovanie deviatakov zo slovenského jazyka a literatúry a matematiky. Zmenou oproti minulým rokom bol termín, pretože sa konalo o mesiac neskôr – 11. marca, ale i to, kto bude testovanie riadiť a koordinovať. Od 1. septembra 2008 bol zriadený Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania, na ktorý prešlo monitorovanie a hodnotenie kvality výchovy a vzdelávania, ktoré doteraz zabezpečoval Štátny pedagogický ústav. Všetci sme deviatakom držali palce, aby sa im podarilo vyriešiť úlohy čo najlepšie, pretože tieto výsledky im môžu výrazne pomôcť pri prijímaní na stredné školy. Dozvedia sa ich do konca apríla.

Z činnosti školského parlamentu

❖ Vo februári sme pripravili **Valentínsku poštu**, ktorou vyjadrili žiaci svoj priateľský vzťah k spolužiakom, ale i svojim učiteľom a ďalším zamestnancom školy.

❖ Začiatkom marca si žiaci 5. -7. ročníka zmerali sily v **matematickom kvíze**, kde museli prejavit' svoju pohotovosť, logiku, ale i to, ako dokážu teoretické vedomosti z hodín využit' v praxi. O prvé miesto sa rozpútal urputný boj medzi piatakmi a šiestakmi. Nakoniec sa šťastena usmiala na chlapčenské družstvo zo šiesteho ročníka, ale piatáci chlapci sa tiež nedali zahanbiť a skončili druhí. Úlohy do kvízu pomáhali zostavovať členky parlamentu A. Gazdíková a L. Mitříková.

❖ V marci, ktorý je vyhlásený za Mesiac knihy, sa už tradične koná v našej ZŠ **literárny kvíz**. Tento rok bol pripravený pre piatakov a šiestakov a záujem oň bol veľký, pretože súťažilo 5 družstiev. Žiaci prejavili nielen dobré vedomosti z literatúry, ale dokázali pohotovo vyriešiť mnohé rébusy, tajničky, doplňovačky, zámenky a prešmyčky. Zvíťaziť môže len jeden, a to sa podarilo družstvu chlapcov z piateho ročníka.

Folklor očami detí a detí z ŠKD – formou textilnej aplikácie a papierovej mozaiky zhotovili postavy polomských krojov. Práce boli ocenené prvým miestom Gemerským osvetovým strediskom v Rožňave v rámci akcie Rok na Gemi.

Slávik Slovenska

Slovenské piesne sú našim národným bohatstvom, ktorý si musíme chrániť, sú klenotmi, o ktoré sa treba neustále starať, aby ich krása a lesk nezapadli prachom, ale vždy žiarili a rozdávali radosť či zmierňovali smútok.

Učiteľia našej školy sa snažia vstúpiť žiakom lásku k slovenskej piesni jednak na hodinách hudobnej výchovy či literatúry, v mimoškolskej činnosti, no i zapájaním sa do speváckych súťaží. Do povedomia sa dostala predovšetkým súťaž známa na celom Slovensku pod názvom Slávik Slovenska. Naši žiaci v tejto súťaži dosahujú dobré výsledky aj v rámci okresu. V tomto školskom roku sme sa v školskom kole snažili vybrať tých najlepších, ktorí budú opäť úspešne reprezentovať našu školu. V prvej kategórii to bude Ivanka Žúdelová – žiačka 1.A triedy, v druhej kategórii David Szöllös – žiak 4. triedy a v tretej kategórii Marek Žúdel – žiak 8. triedy. Držíme im palce!

Dňa 20.2.2009 ožila telocvičňa ZŠ rozprávkovými bytostami a postavami z filmov. Uskutočnil sa karneval školského klubu detí. Deti sa naň veľmi tešili a ich úlohou bolo zabezpečiť si masky a priniesť si so sebou „občerstvenie“ (slané a sladké pochutiny). Pred začatím si spolu s vychovávateľkami vyzdobili telocvičňu vlastnoručne vyrobenými škraboškami, nafúkanými balónmi a pripravili stôl, na ktorom bolo občerstvenie a čaj. Karneval sa začal za zvukov hudby, keď deti tanečným krokom utvorili kruh a chodením do kruhu prezentovali svoju masku. Potom sa začala zábava, ktorá pozostávala z tanca, ale i z množstva súťaží – hádzanie lopty do

kruhu z daných vzdialeností, kŕmenie kamaráta šľahačkou, preťahovanie lanom, kto dostať prvý cukrík do úst priviazaný na šnúrke bez pomoci rúk a podobne. Víťazi boli odmenení sladkou odmenou. Všetky súťaže sa páčili a boli príjemným spštením celého karnevalu. V závere bola voľná zábava pri hudbe, deti tancovali a hrali sa s balónmi, ktoré si pri odchode mohli vziať domov. Podujatie sa deťom veľmi páčilo a bolo príjemným spštením ich života v školských laviciach.

KARNEVAL

Beseda o rasovej diskriminácii

V ZŠ Marec je mesiac, v ktorom sa témy besied či iných aktivít spájajú s knihou a návštevami knižníc. V našej ZŠ sa okrem toho spájal i s extrémizmom v rôznych podobách, pretože 25. marec je **Medzinárodným dňom boja proti rasovej diskriminácii**, s ktorou súvisí aj 25. marec, ktorý je dňom Zápasu za ľudské práva. Počas celého mesiaca sa organizovali triednické hodiny, ktorých cieľom bolo upozorniť na prejavy extrémizmu voči určitým skupinám obyvateľstva, či sú už myslené len tak, alebo sú prejavom životnej ideológie. Každý nezámerneý prejav ako napr. kreslenie hákových krížov a iných nacistických symbolov na budovy alebo rôzne fašistické prejavy prejavujúce sa v našom životnom štýle, v našom obliekaní a správaní sympatizujúcom so skupinou ľudí preferujúcich ideológiu fašizmu, sú trestné! „Ži a nechaj žiť!“ S týmto krédom odchádzali žiaci z besied, ale i s určitou výzvou do reálneho života. Žiakom boli premietnuté materiály, ktoré vznikli na základe spolupráce organizácií LUDIA PROTI RASIZMU, OTVORENÁ SPOLOČNOSŤ, MINISTERSTVO VNÚTRA SR a POLÍCIA. Aj keď pretrváva názor, že nie sme spoločnosť, v ktorej pretrváva problém rasovej a inej diskriminácie, netreba ho podceňovať.

Z tohto dôvodu sa uskutočnila v spolupráci s učiteľmi etickej výchovy akcia, ktorá bola dňom solidarity, nazvaná „Červený deň“. V tento deň sme si všetci spoločne pripomenuli aspoň malým kúskom oblečenia či módnym doplnkom červenej farby, že všetci ľudia nielen na našej škole, ale na celom svete sú si rovní. A nakoniec položme si otázku: „Čo by bolo, aký by bol svet len v jednej jedinej farbe?“

STARNÚŤ A MAŤ Z TOHO RADOSŤ

Starnúť a mať z toho radosť

„V lesku strieborných svojich vlások

babička je opravdivou kráskou.

Je štíhla, vysoká, dôstojná, usmievavá a pokojná.

Má vnúcatá. Je pyšná na to.

A keď sa nad ne skláňa,

farba ich vlasov kontrastuje spolu: striebro a zlato.

Keď som bol malý, syn susedného dvora,

často i ku mne dobrou, milou bola,

i láskala ma koláčikom pečeným na smotane.

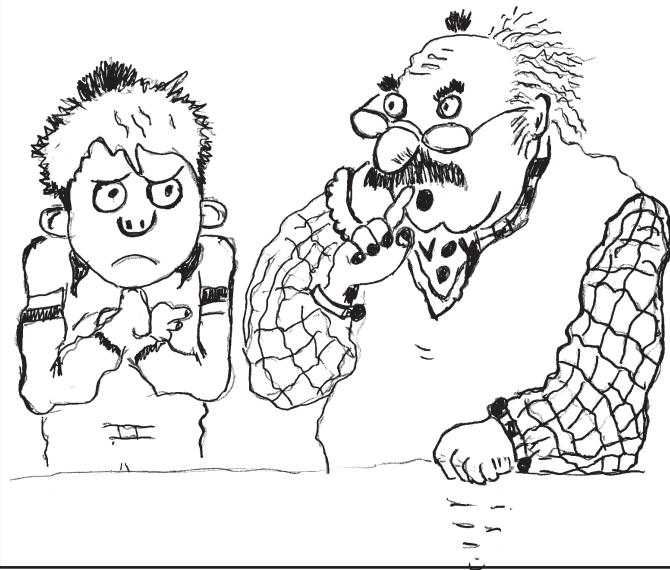
Však stratil som sa, i roky zutekali a ona dnes

už nevolá ma synáčkom, lež hovorí mi: pane.

Možno, tak sa to sluší. Lež rád by som jej vyznal,

že ostal som len dieťaťom vo svojej duši.“

Ján Smrek

Staroba sa podľa niektorých definícií začína po šesťdesiatke, podľa iných o päť rokov neskôr. Ďalšie hovoria o skutočnej starobe až po dovŕšení sedemdesiatpäť rokov. Subjektívne sa môže začínať u každého inak – vtedy, keď si ju sami pripustíme, často oveľa skôr, alebo i oveľa neskôr, ako uvádzajú odborníci. Neprijemnou sa stáva až vtedy, keď strácame schopnosť sami sa o seba postarať.

Starobu, keďže prichádza zákonite a nedá sa odvrátiť, treba prijať bez sentimentality a bolesti, treba si zachovať reálny pohľad na život v starobe. Starnutie a staroba sú vždy súčasne spoločenským aj individuálnym problémom. Starí ľudia žijú v spoločnosti, sú jej súčasťou, musia v nej a s ňou byť integrovaní. Každý starý človek potrebuje ľudskú spoločnosť a vyžaduje si, aby si s nim niekto o jeho problémoch pohovoril. Starý človek sa líši od dospelého a mladšieho človeka počtom a typom chorôb a reakciami na chorobu.

Mnohé choroby sa u starých ľudí prejavujú nenápadným zhoršovaním stavu, nechutou do jedenia, poklesom sociálnej aktivity a iniciatívy. Starý človek potrebuje menej liekov, ale viac lásky, taktnému prístupu, pochopenia a úcty od všetkých členov rodiny.

Rozlišujeme:

1, **vek chronologický** – ktorý sa meria počtom rokov,

2, **vek biologický** – ktorý je daný kondíciou tela,

3, **vek psychologický** – ktorý je určený kondíciou ducha, schopnosťou myslieť a milovať.

Starobu charakterizujú prehlbujuce sa involučné zmeny v koordinácii a regulácii vyššej nervovej činnosti. Znižuje sa telesná výška a hmotnosť. Mení sa tvár človeka, ochabuje sa mimické svalstvo. Nervové procesy sú pomalšie. Oslabuje sa najmä vštepiťnosť do pamäti a dĺžka zapamätania, pohotovosť vybavovania. Zhoršuje sa najmä pamäť na nové zážitky, staré zážitky bývajú zachované. Myslenie stráca na logickosti. Starý človek má nižšiu odolnosť proti psychickým traumám. Niekedy sa to prejavuje tým, že sa jedinec nedokáže rozlúčiť s nepotrebnými vecami, ktoré mu pripomínajú minulosť. Vzniká nerozhodnosť, stráca sa iniciatívnosť. Starší ľudia sú citovo labilnejší, nestálejší a zraniteľnejší.

V starobe sa mení hodnotová orientácia. Menšiu hodnotu má pre človeka sláva, moc, úspech, či postup na spoločenskom rebríčku a viac si váži zdravie, priateľstvo a dobré ľudské vzťahy.

Kedysi boli starí ľudia veľmi vážení. Staroba sa chápala ako zrelý vek človeka, teda vrchol jeho múdrosti, skúsenosti a lásky. S telesným zdravím to už v starobe síce nie je najlepšie, ale psychika by mala dospievať k väčším a väčším hodnotám.

Staroba je vlastne poslednou ontogenetickou vývinovou etapou. Súvisí so všetkými predchádzajúcimi obdobiami a každé z nich v nej niečo zanechalo. Každým rokom života sa starý človek stále viac a viac približuje k tej veľkej nádeji, že sa pred jeho zrakom odhalí celé tajomstvo života. Pretože deň čo deň, krok za krokom sa približuje k odhaleniu toho, čo nazývame životom. Nenechajte sa oklamať tým, že vám ubúda niečo, čo raz musí tak či tak ubudnúť, aby človek mohol uzrieť celé tajomstvo života.

Sociálne problémy staroby spočívajú najmä v tom, aby sa u starých ľudí nepripustila sociálna izolovanosť, opustenosť, vedomie osamelosti, bezmocnosti a beznádeje. Väčšina starých ľudí totiž vyrástla v rodinách, ktoré po celé generácie žili spolu, pestovali a dodržiavali rodinné tradície. Staršie pokolenie tak mohlo spolu intenzívne prežívať radosť a problémy potomstva.

Starí ľudia si podľa tradičných predstáv zachovávajú svoju múdrosť, ale strácajú dôvtip či bystrosť. Najlepšou stratégiou pre starých ľudí je zostať čo najaktívnejším. Životná spokojnosť je najvyššia u starých ľudí, ktorí sa aktívne zapájajú do spoločenských aktivít.

Starý človek rád kombinuje príležitosti k aktivitám v interakcii s členmi rodiny v súkromí svojich domovov. Celkom iné je starnutie, v ktorom sa uvoľňuje potenciál myslenia, psychických

síl a lásky. A takáto cesta nepodlieha žiadnemu chátraniu či zániku osobnosti. Títo starí ľudia, čím sú starší, tým lepšie začínajú chápať mladých, nebudú im nič vyčítať. Len tak možno preklenúť rozdiel medzi generáciami a vrátiť starobe patričnú úctu. Ak dokážu starci a stareny prekonať svoje egoistické sklony, ak budú schopní byť nie pre seba, ale pre druhých, ak budú schopní pochopiť a prijať to, na čo sú stvorení, a svojou múdrosťou sa budú snažiť pomáhať – medzigeneračný problém sa dostane na celkom novú rovinu.

Ak sa starý človek odovzdá nič nerobeniu, pasivite a nečinnosti starnutie sa u neho urýchli a prehĺbi. Starí ľudia môžu nové vynálezy a prístroje odmietnuť. Nie kvôli svojmu vnútornému konzervatizmu, ale preto, že nenachádzajú žiadny dôvod k učeniu sa novým veciam. Starí ľudia si stoja za tým, čo sami chcú, nie za tým, čo im vnucujú mladší ľudia „pre ich dobro“.

Spokojné starnutie je pre človeka odmenou, nie je to však jeho právo. Je možné dosiahnuť ho približovaním sa k zostarnutiu s čistou a otvorenou myslou. Všetci starí ľudia dokázali prežiť. To je jediná vlastnosť, ktorou môžu byť charakterizovaní starí ľudia ako celok a bez rozlíšenia. Lebo nikto nemiluje život tak ako starý človek ...

PhDr. Jana Balogová

Aktivity členov Slovenského zväzu telesne postihnutých v roku 2008

Členovia Slovenského zväzu telesne postihnutých (SZTP) i napriek svojmu handicapu sa zapájali aj v roku 2008 do rôznych aktivít v obci i mimo nej.

Bohumil Brežňan, Jaroslav Šimon, Ján Ďuriček, Vladimír Kniška a Zuzana Zatrochová sa zúčastnili turnaja v kolkoch v dňoch 18. – 19. septembra 2008 v Košiciach za Rožňavu, ktorý usporiadalo Krajské centrum SZTP. Súťažili aj tímy z okresov Trebišov, Spišská Nová Ves, Rožňava a Košice. My sme sa umiestnili na peknom druhom mieste.

Ďalší turnaj usporiadalo Okresné centrum Rožňava dňa 16. októbra 2008 v Plešivci, kde sme súťažili za našu obec a kde sme si vybojovali prvé miesto a doniesli sme si domov poháre,

medaily, diplomy a dobrý pocit z víťazstva. Súťažili skôr narodení aj mladší s rôznym telesným postihnutím, bolo zaujímavé v akom zápale sa súťažilo. Nešlo ani tak o víťazstvo, ako zúčastniť sa. Hodnotenie prebehlo za účasti rozhodcov a zúčastneným poďakovala aj predsedníčka SZTP z Bratislavy. Organizátori sa postarali o hladký priebeh a po súťaži bolo pripravené občerstvenie a kultúrny program. Na týchto podujatiach nás povzbudzovali aj členovia, ktorí sa postarali o dobrú atmosféru počas celej súťaže, ktorým ďakujeme a tiež ďakujeme aj sponzorom.

Členovia SZTP sa počas roka aktívne zúčastňujú brigád pri skrášľovaní okolia pomníka na Kurtákovci.

Zuzana Zatrochová

Pekne povedané, alebo napísané slovo vie zapôsobiť...

V šiestej, alebo siedmej triede Ľudovej školy (r. 1954–55) nám pani učiteľka na hodine slovenčiny (keď sme písali slohové práce) pripomínala, že sa máme naučiť pekne prihovárať rodičom, starším ľuďom aj kamarátom. Lebo pekne povedané slovo vie urobiť aj zázraky. **A popísala nám takýto príbeh:** Nevidiaci muž sedel na schodíčkoch pred budovou s klobúkom na nohách a tabuľkou s nápisom: „Som slepý, pomôžte mi.“ Išiel okolo kňaza, pristavil sa a videl, že slepec má v klobúku len pár drobných. Zohol sa, prihodil nejaké mince, a potom bez toho, aby si pýtal povolenie zobral tabuľku a na druhú stranu napísal inú vetu. Popoludní sa kňaz vrátil za slepcom a videl, že slepecov klobúk je plný mincí aj bankviek. Slepce rozpoznal mužov krok a spýtal sa ho, či to bol on, kto mu prepísal tabuľku a čo tam vlastne napísal. Kňaz mu odpovedal: „Nič čo by nebola pravda.“ Usmial sa a odišiel. Nevidiaci sa nikdy nedozvedel, že na tabuľke bolo napísané: „Je krásne, slnko svieti, ľudia chodia šťastní a ja to nemôžem vidieť.“

Tento príbeh nám vtedy povedal všetko a ja si ho dodnes pamätám, hoci viem, že sa jeho myšlienkou v živote asi stále neriadim. Pokúsme sa ňou riadiť aj my v našich životoch.

PRIPRAVENÝ

NA DOVOLENKU?

Podobne ako ľudia aj vírusy „cestujú“, preto sa v súvislosti s cestovaním odporúča očkovanie, nakoľko „stretnutie“ s akýmkoľvek vírusom je vždy vec náhody.

vodou, nápojmi s ľadom, zmrzlinou, miestnymi špeciálmi, hračkami...

Vírus **žltáčky typu B** je zákernejší –

prenáša sa krvou a telesnými tekutinami, pričom mikroskopické množstvo aj zaschnutej krvi.

Nakaziť sa môžete – cez drobnú odreninu, škrabanec na koži. Rizikové môže byť – tetovanie, piercing, manikúra, pedikúra, požívanie si zubnej kefy, holiaceho strojčeka. Ochorenie môže prejsť

ŽLTÁČKA

Prevenencia formou očkovania je účinným spôsobom ako sa chrániť. **Žltáčka typu A** – možná nákaza – kontaktom so znečistenými predmetmi, potravinami,

do chronického stavu, ktoré sa po rokoch môže skončiť cirhózou pečene, resp. rakovinou pečene.

Ako sa brániť?

Ideálnym je začať s očkovaním aspoň 2 mesiace pred vycestovaním, čím si organizmus takto dokáže vytvoriť dostatočnú hladinu protilátok.

Na očkovanie potrebujete niekoľko minút – na zmiernenie následkov dlhé roky.

MUDr. Mária Rodová

Mládež naša budúcnosť?!

Vie nás poriadne prekvapiť, najmä nepríjemne. Teraz chcem napísať o arogancii s akou sa správajú. Je tu jedna skupina motorkárov. Tí sa preháňajú na štvorkolkách po Jarkovej až hore k lesu a vôbec ich nezaujíma, že ich spoluobčania sú z toho hluku a rýchlej jazdy zničení a nešťastní. Podobne sa to deje aj na Súľovskej, ale tam jazdia na motorkách. Možno som ich zle odhadol a oni nie sú arogantní. Možno si ani neuvedomujú, čo tým spôsobujú a po tomto článku sa ich chovanie zmení. No dá sa predpokladať, že sa nezmení, lebo všetci dodržiavajú bezpečnostné opatrenia a nosia prilby. V tomto prípade ich ale nosia preto, aby skryli svoju totožnosť. Prečo sa iba nečinne pozeráme, keď mládež je naša budúcnosť?!

Zo spomienok starej matere

Keď som bola malá, tak asi 5-6 ročná, pamätám si, že od jari do jesene sme chodili bosé. Topánky mal v dome každý len po jednom páre a ten si obúval v nedeľu ráno do kostola a poobede na „vešieren“. Po kostole a po obede sme sa deti pobrali po rodine a ku krstnej. Tam sme si posadali v kuchyni na lávku, ktorá nechýbala u nikoho v dome. Niekde nás niečím ponúkli, ale zákusky to neboli, tie sme nepoznali. Koláče sa piekli len na svadbu.

Keď som išla do prvej triedy, mať mi ušila z plátna „saťor“ a vyšila ho kvietkami. Kúpili mi drevený „toltok“ ceruzku, písanku. Šlabikár sme dedili od starších súrodencov alebo spolužiakov. V prvej triede nás učil pán riaditeľ

Henel, ktorý trochu račkoval. Stále trieskal palicou po laviciach a vykrikoval: „Naučím Vás rrchegulu!“

Raz zorganizoval výlet do kina v Dobšinej. Hrali „Jánošíka“. Cestovali sme vlakom a keďže sme mali pred premietaním čas, tak nás riaditeľova dcéra, spolužiačka Gaba pozvala na zmrzlinu. Vošli sme do jedného dvora, kde stála zmrzlinárska kára a na nej bolo napísané: „Už nie je zmrzlina, bude len zajtra“. Gaba navrhla, nech si z káry namiesto zmrzliny zoberieme ľad. Nebolo nám treba dvakrát povedať. S veľkými kusmi ľadu sme šli cez mesto do kina. Chudera Gaba, sama bola za to pokarhaná.

V kine nás posadili do prvého radu na také nízke stoličky, tesne pod

premietacie plátno. Musím pripomenúť, že sme boli po prvýkrát v kine. Keď na plátno začali utekať kone priamo na nás, my sme vrieskali a uhýnali sa, aby nás nepošliapali a keď v Jánošíkovi išli chlapi na rýzni, kričali sme, že spadnú na nás, aby dali pozor. Bol to pre nás dlho nezabudnuteľný zážitok.

Po vojne sa otvorila za Betliarom hranica a s ňou aj škola v Rožňave - meštianka a Gymnázium, od 5. ročníka sme chodili do školy tam. Ráno išiel preplnený vlak, ale dva posledné vagóny boli žiacke, do ktorých sme sa natlačili všetci žiaci z doliny. Z meštianky sme často chodili na rozprávky do kina, kde sme si už zvykli na pohybujúce sa obrázky.

Do našej dediny prišlo pojazď kino asi v roku 1953. Premietali v sále na dedine. Stoličky tam neboli a tak sme celý film prestáli. Keďže to bola novota, na premietanie prišla celá dedina, bez rozdielu veku.

-M. H.-

Parobské huncútstva spred vyše päťdesiat rokov

V prechádzajúcich číslach Polomských novín ste si prečítali „huncútstvo“, ako parobci vyniesli a poskladali gazdovi voz na streche domu na hornom konci bývalej Malej Polomy. Keďže gazda tušil, že to urobili zase parobci, začal sa každému vyhrážať, ktorého stretol na dedine. Parobci mu na „oplátku“ vyviedli ďalšie „huncútstvo“.

Bolo to koncom októbra 1951, keď už bolo citelne chladno a večer „zavíjal“ silný vietor, takže ak sa zotmelo, všetko v dedine už „čušalo“ doma. Gazda mal za chlievškami pri záhrade umiestnený drevený záchod - budár (latrínu), ktorý bol pomerne labilne postavený na základoch. To parobci „zneužili“ na ďalšie „huncútstvo“.

V spomínaný pozdný októbrový večer prevrátili pravú hornú krokvičku na strieške „budára“ a priviazali cez vyvrtanú dierku silný dlhý drôt, ktorý pretiahli cez jeho dvor až do susedovho dvora, cez lieskový „palánok“. Tam osem mocných parobkov čakalo, kým pôjde dakto z gazdovej rodiny na záchod. Po nie dlhej chvíli išiel do záchodu práve gazda. Parobkov od radosti akoby „šťastie obľadlo“. Začali potichu odrátavať: - teraz si rozopol a stiahol nohavice, teraz si sadol na záchodovú dosku, teraz začína tlačiť. V tom momente osem mocných parobkov silno potiahol za drôt, záchod strhlo na stranu a padol rovno na dvere. Lenže pádom záchod naskočil a gazdu vyhodilo von na studenú zem. V jasnom mesačnom svite sa zabeleli gaz-

Z polomského nárečia

Befel	príkaz
Bembel	veľké brucho
Berblotat'	nehovoriť
	zrozumiteľne
Bespech	voľnosť
Blagfovať	zavádzať
Bonec	stehno
Habaďúra	okabátiť
Hatížák	batoh
Hevier	zdvihák
Kluchta	väčší kus dreva
Kompánia	rodina
Ňafka	rozmaznaná žena
Naspárät'	podpichovať
Odkráglovať	odstrániť
Okefovať	oklamať
	dobehnúť
Pitne	rovnako
Predkladat' sä	prestížiť,
	vyniknúť nad iných
Pricvaknúť	privrznúť
Punktovať sa	namáhať sa,
	preceňovať svoje sily
Rädivo	rôzne
	pracovné náradie
Räpki	záhyby
Rozkokošeni	bujarí
Skidat' sä	spadnúť
Skrivodlivošť	nepravdivé obvinenie
Spolknúť	prehľnúť
Šlög	upravené
	drevo do metrovice
Špliechať	frkať
Šprihnúť	vytknúť
M.I.	niečo

dove pamutové spodky a blysol sa jeho biely zadok. Prestrašený gazda sa pozviechal a obzeral sa okolo, kto to mohol urobiť. Drôt nebolo na tráve vidno, dookola nikoho, a tak si len v zúfalstve zahrešil: „Porazilo ťä aj s vetrom porazeným, ani sä šloveku vysrať nedá“. Zdvihol a natiahol si gade a nohavice a pobral sa volať rodinu záchod naspäť postaviť. Parobci medzitým drôt „odštikli“ a gazda do konca života veril, že ho s budárom zvalil ten silný vietor. Na jar nasledujúceho roku v spolupráci so známym „címermánom“ v dedine, budár spevnili, takže sa stal odolným voči „večerným októbrovým vetrom“.

-KJ-

KOŠÁR A SALAŠNÍCTVO

V ednie piesni sa spieva: Ovečka, ovečka trojaký úžitok. A vera bulo z ovci i mlieko i mäso i volna. V Polómke buli dakedy aj dva košáre, ale po vojne už lem eden. Ovce

sä zašáli kotiť vo februáru. Dakedy keď bula veľká zima, ta jáhnä aj do kuchyni prinesli aby nezamrzlo kym obschlo. Keď mala ovca dva jáhnätá, edno zvykla odbíjät', ta to chovali s flášky s cumla a potem chodilo za nima ako psík. Keď sä najšöl baranšok a ešte aj šierný, zarezäl sa taký malý, kym mäl kučeravú volnu a s toho sä šili baranice pre chlapoch.

Keď sä už ovce pokotili, chodili sä pásť na oziminy, aby ich rozriedili, aby nezahnívali. Chodili s nima gazdove aj na rásu (kvet liesky). To zohli s takö kulägö liesku a keď ovce rásu obžrali ta zohli druhú, nerúbali tak ako te-raz. Salašníka si volili gazdove s pomedzi sebä a vön sä staräl o to aby košár dobre fungováł. Koncom februára začäl salašník hlädať juhásoch a bašu. Baša sä staräl o kolibu, robiel sýr, odváral ženticu a dojiel. Juhási buli: dojšár, baranár a bojtár. Döjšar pásöl dojky (ovce šö sä dojili), baranar pásöl järky (mladie ovce), bojtär zahánäl ovce pri dojenju do strun- gy a pásöl ovce s dojšárom. Baranár bul zednáný už od Jözefa, bo järšätä sä pásli už od 19. marca. Chovali ho gazdove s porádký. Pred Ďúrom sä zednali gazdove a salašník s bašom a s juhásmi, ši budú pásť za syra alebo za penáže a keď za penáže, ta dostáli foršus (zálohu) až do Mitra. Na Velký päťok sa znašili järšätä. Každý gazda mäl svůj znak: capšok vystrihnúty na uchu, alebo dierka vybitá, podlä toho si gazda poznäl svojo ovce.

Ovce sä vyhnali na košár na Ďúra (24. apríla). Gazdove vyvezli kolibu aj drangy a lesy s kotryma sä zahradiel košár. O týžden po Ďúru sä dojielo na mieru. Kaž-

dý gazda si dojiel sám a mlieko sä vážilo na mincieru na funty. Pri váženu bul salašník aj baša a kelo funty mlieka sä nadojilo, ta ráz telo mäl gazda dostát' syra do Mitra. Zašátkom majú sä zahat' potök nad Hutö a ovce sä dva razy šes neho prehнали, aby sä okúpali a na druhý den ak obschli sä strihali. Strižnica bula vo školke za pastírnö, alebo na druhie strane na ulici. Volnu šö obstrihali si gaždinie vzäli domö v plachotke. V zime sä potem gramblovala (zjemnila na grambloch), prádla a tkäl sä z nie postav (súkno) s kotrieho sä šili chološne, kabanice, šuhy a tkäli sä aj volnänky (pracovnie zástery) kotrie sä používali do chlieva a ku hnoju.

Na jár sä koliba postavila na Strakovie a hnojili sä (košárovali) zeme na Brezinoch, Nad potöškom, na Hlavienkoch. Podlä toho kelo mali gazdove ovce sä rozrátať dni od Ďúra do Mitra a tak sä podlä toho prekladäl košár zo zemi na zem. Košár prekladali gazdove a pomáhal jim bojtär. Ak sä pokosili zadnie lúky ta sä košár aj s kolibö previezöl na Lähötky a hnojili sä lúky za Brieštim, Nad Lähötkami, Pod károm a v Pintikove.

Každý den robiel baša sýr z mlieka. Nedelný sýr – nedielka bul pre bašu a juhásoch, šes týžden sä robiel pre gazdoch. Gazdove brali sýr v nedelu, ednú hrudku z pondelku a ednú zo soboty. Z pondelku bul suchší na bryndzu a zo soboty sladký na jedenie. Sýr na bryndzu sä pomliel na mäsovem mlynšku, posoliel, natlašila sä bryndza do tonišky a zalála sä rozpuštenym maslo a tak vytrímala aj pöl roka. Okrem syra sä odvárala v kolibe aj žentica.

To, šö sä oplákl geläty, kotlík, putina z toho skysla zvarnica, dala sä

do boškoch a to si bräl salašník aj gazdove domö.

Keď sä prišlo ku kolibe ta sä poklonilo: Bože daj štestie a baša zaďakoväl: Bože daj a doniesöl príchodzím ženticu v šerpäku pred kolibu. Každú nedelu sporádký nosiel sä na košár obied podlä toho, chto mäl kelo ovce. V kančöve krúpy, fízole, grüle na kvasno, strúšky, v miske halúšky, pirohy, záverläky, buchty na mašti (šišky) a calý chleba.

V oktöbru sä puštili ku ov- cäm barany (chováł jich doma salašník), aby buli na jár jáhnätá. Na Mitra (26. oktöbra) zohnali ovce s košára domö. Privezli aj kolibu, drangy a lesy. Na tretí den bul ráchúnok. Peršie sä zrátaťi výdavky: pläca bašovi a juhásom, výdavok salašníköv za barany, cietky, kotlík, putina, šäflíky, geläty, potem príjem za syra a keď to nevynšlo ta sä aj doplácalo, dakedy aj 10 korún na ovcu. Keď sä zvýšilo, ta sä kúpila pälenka na ráchúnok a dakedy ostäla aj na jár na ednänie s juhásmi a bašom.

Ovce sä aj potem ešte pásli hlavne na oziminoch, keď bul dobrý šäs aj do Krašúna. Páslo sä s porádký z domu a ovce buli rozdelenie na kerdelie, dakedy buli aj tri. Na Všešsvätých sä lem vtedy išli páliť sviešky, keď ovce prišli s páši, vybirkali sä a to už bula t'ma ta sä išlo na hroby z lampáší.

Vo februáru sä zas kotili ovce a tak to išlo z roka na rok. Naší starci nemali školy, ale vedeli zo šitk'ieho zobrat' chasen. Príkla- dom je aj chov ovec.

-Kz-

DOHOVORÍŠ SA A ZASMEJEŠ V POLOMSKOM NÁREČÍ

Takie hardie pencuräky vlieköl, že mi skoro pípec vynšöl.

Také krásne dubäky niesol, že som hned' dostal veľkú chuť na ne.

Nahänäl sä za prepeliškami po prielohu bosý, tušta mu bödläš uväznöl do kusieho palca.

Behal bosý za motýľmi po lúke, až mu bodľačie uviazlo do malíčka.

Priplichtiel sä do nás za pristaša a teräs chce but' do rozkazu.

Nenäpadne sa k nám priženil a teraz by chcel mať u nás prvé slovo.

Zadrichmäl ožratý v pantalönoch a keď sä prebátoriel ta bul v pumpkoch. Dievšiská aj takie figle vystrájäli.

Zadriemal opitý v „pantalönoch“ a keď sa zobudil, tak bol v „pumpkoch“. Dievčatá aj také huncúctva dokázali vystrájať. (pantalöny – nohavice s límcem na dolnej časti, pumpky – nohavice s prackovým zapínaním na dolnej časti)

Náš ľudový rezbár pán Ján Kristof

Dnes rubriku šikovné ruky venujeme človeku, ktorému sa pod jeho rukami pretvára drevo v hodnotný kus. Som rada, že prostredníctvom našich novín môžeme všetci poodkryť rozprávkové dedičstvo jeho zručnosti. Počas nášho rozhovoru ma pán Kristof previedol jeho zbierkou – remene, pracky, zvony, a to z celého Gemera – nádherná "pastva pre oči". Videla som jeho tvorivú dielňu a samozrejme „drobné dielka“, v ktorých dominuje téma lesníctva – zvieratá našej prírody, tiež kvety a ovocie – je na čo sa dívať. Že jeho ruky sú ozaj zručné a šikovné svedčí množstvo výrobkov – podložky pod diviacie kly, štítiky pod jelenie parohy, vešiaky, drevené obrazy, stojany na pohárik...všetko z dreva (breza, lipa), prírodný materiál, ktorý je dnes tak žiadaný. Pár záberov a riadkov z nášho rozprávania.

Čo Vás zaujalo na dreve, že ste sa rozhodli opracovávať tento materiál? Kto Vás priviedol k tejto činnosti?

♣ Už ako malý chlapec som obdivoval starého otca ako robí stolčeky pod kravy na dojenie a jarmá čo sťahovali voly - možno som niečo zdedil po ňom. U susedov býval bača a ten robil črpáky na žinčicu, tak aj od neho som niečo odkukal. Potom som skúšal pri kravkách na pastve stružlikať - po polomsky bunkové aj palice.

Viem, že mnoho Vašich výtvorov má viacero majiteľov. Ktoré svoje dielko Vám prirástlo k srdcu a nikdy by ste ho nepodarovali?

♣ Moje výrobky vlastnia tu v Polome aj v zahraničí. Každé die-

lo mi je milé, každé mi prirástlo k srdcu a povieť si, že si ho ponechám, ale potom po čase prídu kamaráti, a tak ho podarujem.

Aká téma dominuje pri spracovávaní Vašich prác, kde čerpáte námety, podnety a kde a kedy najradšej tvoríte?

♣ Skúšal som maľovať olejomaľbu na plátno ale potom som zistil, že mi to nejde, no maľovať maťahal stále. Tak som vyskúšal maľovať na drevo, a tak som zistil, že to je ono. Zameral som sa aj na drevorezbu a zistil som, že najlepšie je lipové drevo.

Že nielen drevo a jeho opracovanie je Vašou srdcovou záležitosťou svedčí aj fakt, že ste prijali pozvanie na Košariská

(akcia Výstup na Košariská), kde ste svojim spevom a vlastným doprovodom na akordeóne spríjemnili priaznivcom turistiky chvíľu oddychu po výstupe. Tak ako je to s tým spevom a hrou na harmoniku?

♣ Popri mojej práci ma baví hudba, či už ľudová alebo dychovka. V mojej dielni musím vyhrať a vtedy mi práca ide. Je pravdou, že hrám na harmonike a teda si občas zahrám a zaspievam s kamarátmi.

Budete mať vo Vaše hobby nasledovníkov v radoch vašich potomkov (syn, vnuci)? Čo na to pani manželka?

♣ Mám troch vnukov a počítam, že jeden to po mne preberie. Manželka mi je veľkou oporou v mo-

jej tvorbe a robí mi poradu.

Ako vidíte zo svojho pohľadu budúcnosť, čo sa týka práce s drevom?

♣ Chceme aj naďalej pokračovať v mojom koníčku, keď mi Boh dá dobré zdravie.

Pánovi Jánovi Kristofovi prajeme, aby ho elán, zručnosť a radosť zo svojich výtvorov neopúšťali, aby neprestal tvoriť a zdravie mu i naďalej slúžilo. Sme hrdí, že v našej rodnej obci máme i takýchto skromných, šikovných a tvorivých ľudí, s ktorými sa môžeme kdekoli popýšiť, veď nie každá obec, či mesto môže tak urobiť.

Za rozhovor a venovaný priestor ďakuje D. Červenáková

Informácie pre vodičov

Predkladáme zákon o premávke na pozemných komunikáciách, podmienkach vedenia vozidiel a o zmene a doplnení niektorých zákonov, uvádzame len nové ustanovenia oproti zatiaľ platnému Z. z. č. 315/1997.

Zadržanie vodičského preukazu

1) Policajt je oprávnený zadržať vodičský preukaz vydaný orgánom Slovenskej republiky alebo orgánom iného štátu, ak

a) možno uložiť trest alebo sankciu zákazu činnosti spočívajúcu v zákaze vedenia motorového vozidla,

b) má vodič súdom uložené ochranné liečenie alebo súdom alebo iným príslušným orgánom uložený zákaz viesť motorové vozidlo,

c) orgán Policajného zboru rozhodol o preskúmaní zdravotnej spôsobilosti na vedenie motorového vozidla (ďalej len „zdravotná spôsobilosť“) alebo o preskúmaní psychickej spôsobilosti na vedenie motorového vozidla (ďalej len „psychická spôsobilosť“),

d) je vodičský preukaz neplatný.

2) Za podmienok uvedených v odseku 1 možno zadržať aj medzinárodný vodičský preukaz vydaný orgánom iného štátu.

3) Policajt vydá o zadržaní vodičského preukazu potvrdenie a najne-

skôr v nasledujúci pracovný deň po zadržaní vodičského preukazu zašle vodičský preukaz orgánu Policajného zboru príslušnému podľa miesta, kde bol vodičský preukaz zadržaný. V potvrdení môže policajt povoliť ďalšiu jazdu s vozidlom najviac na 15 dní, ak bol zadržaný podľa odseku 1 písm. c) a ak takou jazdou nebude ohrozená bezpečnosť alebo plynulosť cestnej premávky; povolenie platí len na území Slovenskej republiky.

4) Orgán, ktorý koná vo veci súvisiacej so zadržaním vodičského preukazu, je povinný v každom štádiu konania skúmať odôvodnenosť zadržania vodičského preukazu z hľadiska bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Ak dôvody zadržania nie sú alebo pominuli, musí byť vodičský preukaz vodičovi bezodkladne vrátený.

5) Orgán Policajného zboru vydá do 15 dní odo dňa zadržania vodičského preukazu rozhodnutie o zadržaní vodičského preukazu. Rozhodnutie o zadržaní vodičského preukazu zadržanom podľa odseku 1 písm. b) až d) sa nevydáva.

6) Vodičský preukaz je oprávnený zadržať aj vojenský policajt za podmienok uvedených v odseku 1, ak ide o osoby, ktorých priestupky môže obhajovať Vojenská polícia; povinnosti policajta podľa odseku 3 sa vzťahujú aj na vojenského policajta.

7) Ak je držiteľom zadržaného vodičského preukazu cudzinec, ktorý nemá pobyt na území Slovenskej republiky, orgán Policajného zboru zašle vodičský preukaz štátu jeho pobytu.

Z - O - Z - N - A - M

K
Ú
T
I
K

S
P
O
L
O
Č
E
N
S
K
Ý
C
H

P
O
D
U
J
A
T
Í

V

G
E
M
E
R
S
K
E
J

P
O
L
O
M
E

V

R
O
K
U

Január

- 6.januára Spomienková slávnosť za rodáka P. Kellnera Hostinského-MO MS
11.januára XVII. ročník Stolnotenového turnaja O pohár starostu obce
17.januára Zimná minirally Gemerská Poloma www.mrc.webzdarma.cz/
24.januára 64.výročie oslobodenia obce – odhalenie pamätnej tabule

Február

- 28.februára Spomienková slávnosť k 280. výročiu narodenia rodáka Petra Madáča (obec, Fsk Dolina)

Marec

- 13-14.marca Kellnerova Poloma – súťaž v prednese poézie a prózy (obec, ZPOZ)
22.marca Svetový deň vody

Apríl

- 7.apríla Svetový deň zdravia
12.apríla Veľkonočná zábava – org. ponúkame občianskym združeniam
Výstavka - Mesiac lesov (poľovníci)
Okresná súťaž – hudobný folklór (GOS Rožňava)

Máj

- 1.mája Stavanie mája na dedine (obec a folk. skup. Dolina, Haďare)
2.mája 21. ročník Gitara znie Polomou – OZ Flamengo- súťažný festival amatérskych skupín
8.mája Kladenie vencov k pamätníkom – deň víťazstva (MO SZPB)
9.mája Turistický výstup na Moch (MO Matice slovenskej)
10.mája Deň matiek – obecné oslavy (ZPOZ, Fsk Dolina)
10.mája Svetový deň – Pohybom ku zdraviu

Jún

1. júna Deň detí – cesta rozprávkovým lesom (MŠ a ZŠ)
5. júna Svetový deň životného prostredia
13. júna Turistický výstup na Košariská (guláš, hudobná kapela, súťaže)
29. júna Rozlúčka s MŠ (ZPOZ)
Prijatie deviatkov starostom obce (ZPOZ)

Júl

12. júla Futbalový turnaj „O pohár starostu obce“ (FK Družstevník)
August Polomský deň – stretnutie polomčanov v obci POLOMA okr. SB (obec, Fsk Dolina a občianske združenia)
29. augusta „Memoriál Petra Hatvaníka“ – hasičská súťaž (DHZ)
„65.výročie SNP“ kladenie vencov – (MO SZPB, obec)

September

1. septembra Štafeta ústavy SR (Obec)
2. septembra Slávnosť začiatku školského roka 2009/2010 (obec, ZŠ)
105.výročie postavenia prvej školy v Gem. Polome (r.1904)

Október

10. októbra Výročie založenia Miestneho odboru Matice slovenskej (MO MS, obec, Fsk Dolina, ZŠ, MŠ)
17. októbra 65. výročie leteckej havárie na Flóse – spomienková slávnosť, výstup na Flós (obec, MO SZPB)
24.-25. okt. Úcta k starším – slávnostná schôdza Klubu dôchodcov (KD, obec)
Stretnutie rodákov –Hostina v Gem. Polome- tanečná zábava (obec)
Slávnostné bohoslužby – 222. výročie od posviacky ev. a. v. kostola (ev. a .v. cirkevný zbor)

December

- Príchod Mikuláša do obci (obec)
Vianočný koncert (obec a Fsk Dolina -zvyky a obyčaje)
Súťaž v strelbe zo vzduchovky
Majstrovstvá obce v minifutbale
Silvestrovská zábava
Vítanie Nového roku (ohňostroj)

K
Ú
T
I
K

S
P
O
L
O
Č
E
N
S
K
Ý
C
H

P
O
D
U
J
A
T
Í

V

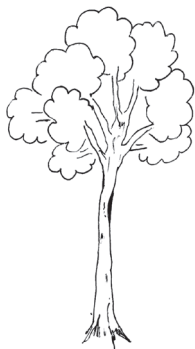
G
E
M
E
R
S
K
E
J

P
O
L
O
M
E

V

R
O
K
U

OBEC GEMERSKÁ POLOMA ZACHRÁNILA 104 STROMOV

V G. Polome sa 14.marca 2009 uskutočnil zber papiera, ktorý organizoval obecný úrad pod názvom Zachráňme stromy. Zachrániť 1 strom znamená nazberať 50 kg papiera. V obci v uvedený deň občania odovzdali do zberu 5200 kg papiera čím prispeli k záchrane 104 stromov. Výťažok zo zberu do obecnej pokladne bol 104 €. Najbližší zber papiera v obci sa uskutoční na Jána a veríme, že zachráňme viacej stromov ako pri tomto zbere.

P p = r r = e e = d d = á á = m m

Predám ŠKODU 105 L, rok výroby 1982. Najazdených len 60 000 km, ako nové, s pôvodným nepoškodeným lakom, ani raz nehavarované. Cena dohodou.

Kontakt: Ing. Ján Kušnier,
Záhradná 246 Gemerská Poloma.
Telefón: 7950 014, 0907 618 406.

MI NI FUT BAL

Dňa 27.12.2008 sa v tunajšej telocvični uskutočnil turnaj v minifutbale. Turnaja sa zúčastnilo 6 mužstiev
● Tábla ● Roháše ● Klemo ● Chochlík ● Dorast ● FRFM.

Umiestnenie: 1. miesto – Klemo, 2. miesto – FRFM, 3. miesto – Roháše, 4. miesto – Chochlík, 5. miesto – Dorast, 6. miesto – Tábla

plán zberu

separovaného odpadu

- ① apríl * 21. 04. 2009 * utorok
- ② máj * 20. 05. 2009 * streda
- ③ jún * 22. 06. 2009 * pondelok
- ④ júl * 22. 07. 2009 * streda

0850 111 727 ☎ ohlasovňa porúch

**v prípade poruchy na plynovom zariadení –
regulátore a únik plynu volajte**

0850 111 727 ☎ ohlasovňa porúch

o z n a m

Obec Gemerská Poloma oznamuje občanom obce, že od apríla 2009 je možné v Dome smútku v bývalej Malej Polome okrem poslednej rozlúčky so zosnulým vykonávať aj posedenie pri zosnulom.

o z n a m

21. ročník súťažného festivalu hudobných skupín „GITARA ZNIE POLOMOU 2009“

Usporiadateľ: Občianske združenie Flamenco plus, Obec Gemerská Poloma **Miesto:** Kinosála G. Poloma, 2. máj 2009, so začiatkom o 9:00 h., vstupné 10 EUR.

Súťažné hud. skupiny: 1. Malý Princ (Prešov) 2. Atlantida (Prešov) 3. SEVER (Poprad) 4. ON AIR (Spišská Nová Ves) 5. Metalena (Revúca) 6. The Crow (Rožňava) 7. Tibor Harmata + kapela (Dobšiná) 8. Zebra (Plešivec)

Program festivalu: **Otvorenie** ✓ Slávnostné otvorenie, privítanie čestných hostí, poroty a predstavenie súťažných kapiel. **Súťaž** ✓ Vystúpenie jednotlivých súťažných amatérskych kapiel s tromi pesničkami vlastnej tvorby. Minimálny počet súťažných kapiel je šesť. Obedňajšia prestávka ✓ **Prestávka** na občerstvenie, prípravu scény na Galakonzert a čas na spočítanie bodov a diváckych anketových lístkov.

Vyhodnotenie ✓ Vyhlásenie troch najlepších kapiel podľa súčtaných bodov od členov poroty a jednej divákmi ocenennej skupiny anketovými hlasmi. Víťazi dostanú finančné odmeny, vecné ceny a diplom. **Galakonzert** ✓ Vystúpenie porotou víťaznej kapely, víťazi diváckej ankety so svojím a prevzatým repertoárom. Vystúpenie predsedu poroty Štefana Hundžu s Purple Rose.

STOLNOTENISOVÝ KLUB DRUŽSTEVNÍK GEMERSKÁ POLOMA

- pokračovanie z čísla 3/2008 -

Zatiaľ najväčší úspech sme dosiahli v sezóne 1997/1998 – 1. miesto v II. lige – postup do II. ligy. Zostava – Žúdel O., Lukáč V., Červenák J. Sezóna 1998/1999 – II. liga žiakov – 10. miesto – Žúdel O., Lukáč V., Facuna J.

Úspechy jednotlivcov:

Majstri okresu: **• mladší žiaci** – Ďurman P. 1993, Ďurman P. 1994, Žúdel O. 1997 **• starší žiaci** – Gunár Š. 1994, Ďurman P. 1995, Lukáč V. 1997

m u ž i

V sezóne 1989/1990 prihlásené družstvo do II. triedy Majstrovstiev okresu. Obsadilo 3. miesto – postup do I. triedy – Spišák M., Breznen M., Galajda J., Čížmár J., Spišiak V. Postupne boli do družstva zaradovaní žiaci. **V sezóne 1997/1998** A družstvo mužov v zložení Rochfaluši M., Greško M., Gunár Š., Lipták M. – 1. miesto v okrese postup do IV. ligy západ. B družstvo mužov v sezóne 1998/1999 – 1. miesto majstrovstvá okresu – postup do IV. ligy západ. V tomto ročníku A družstvo bojuje o postup do III. ligy a B družstvo bojuje o záchranu.

Ročník 2005/2006

Žiaci	3. liga	Spiš - Gemer	2. miesto
B muži	5. liga	Gemer	1. miesto
A muži	4. liga	Spiš - Gemer	5. miesto

Juraj Galajda

- pokračovanie v čísle 2/2009 -

STOLNOTENISOVÝ TURNAJ "O PUTOVNÝ POHÁR RIADITEĽA ZŠ"

Dňa 19.3.2009 sa uskutočnil v ZŠ už piaty ročník stolnotenisového turnaja „O putovný pohár riaditeľa školy“. Z roka na rok počet účastníkov, ale i samotná úroveň turnaja narastá. Tohto ročníka sa zúčastnili okrem dvoch domácich družstiev i kolektívy zo ZŠ Rožňava, Zakarpatská, ZŠ s MŠ Nižná Slaná, ZŠ Rožňava, Ulica pionierov, ZŠ Dobšiná. Hlavným rozhodcom bol už tradične Mgr. Andrej Špes. Súťažilo sa v dvoch skupinách a prvé dve družstvá v skupine hrali o prvé miesto a druhé zo skupiny o tretie miesto. Víťazom turnaja sa stalo družstvo ZŠ s MŠ v Nižnej Slanej. Prvé tri družstvá získali vecné ceny, víťaz pohár do trvalého užívania a možnosť vlastniť putovný pohár do nasledujúceho ročníka.

Polomské noviny

♦ vychádza štvrt'ročne pre občanov obce Gemerská Poloma

Vydavateľ: Obecný úrad, Gemerská Poloma • Reg.č. EV 3105/09 - registrácia 22.1.1996 ♦ **Zodpovedný redaktor:** Ján Chanas ♦ **Redakčná rada:** Dana Červenáková, Mária Roncová, Jana Krivušová, Emília Miškovičová, ♦ **Adresa:** Obecný úrad, Gemerská Poloma

e-mail: obec@gemerskapoloma.sk, kniznica@gemerskapoloma.sk ♦ **Tlač:** Tlačiareň OTOPRINT, Rožňava ♦ **Počet výtlačkov:** 700